

Opinnäytetyö (AMK)
Sosiaali-alan koulutusohjelma
Lapsi-, nuoriso- ja perhetyö
2015

Sanna Perkonoja

KAARINAN KAUPUNGIN PÄIVÄHOIDON TYÖNTEKIJÖIDEN KOKEMUKSIA VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTATERAPEUTIN TYÖSTÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaali-alan koulutusohjelma | Lapsi-, nuoriso- ja perhetyö

2015 | 45+3

Ohjaaja Heli Virjonen

Sanna Perkonoja

KAARINAN KAUPUNGIN PÄIVÄHOIDON TYÖNTEKIJÖIDEN KOKEMUKSIA VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTATERAPEUTIN TYÖSTÄ

Kaarinan kaupungin varhaiskasvatuksessa on vuoden 2014 alusta aloittanut Pirjo Repo kiertävänä toimintaterapeuttina. Aikaisempia kokemuksia eikä tutkimuksia vastaavanlaisesta työmuodosta ei vielä entuudestaan ole, sillä työmuoto on aivan uusi. Uusien työmuotojen käytännön arviointi ja tutkiminen on tarpeellista muun muassa jatkossa kehittämisen ja uudistamisen näkökulmasta katsottuna.

Tämä tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen. Tutkimus toteutettiin keväällä 2015 haastattelemalla Kaarinan kaupungin päivähoidon työntekijöitä ja toimintaterapeuttia. Tavoitteena oli tutkia kuuden tutkimuskysymyksen avulla varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin työtä siitä näkökulmasta, miten toimintaterapian keinoin voidaan auttaa päivähoitossa olevia lapsia ja työntekijöitä. Haastatteluihin osallistui 21 päivähoidon työntekijää.

Tämä tutkimus tuo esiin varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin työn kehittämisen tarpeet ja minkälaisia kokemuksia työntekijöillä on varhaiskasvatuksen kiertävästä toimintaterapiasta. Tutkimuksen avulla myös selvitettiin onko varhaiskasvatuksessa kiertävän toimintaterapeutin avulla voitu auttaa sekä tukea päivähoitossa olevia lapsia, lapsiryhmää ja työntekijöitä. Lisäksi toimintaterapian ja varhaiskasvatuksen yhteistyön muodot sekä uuden työmuodon kautta tulleet erilaiset käytännöt tulevat esiin.

Keskeisimmät tutkimustulokset osoittavat, että tämän kaltaiselle uudelle työmuodolle on ollut tarvetta ja se on koettu erittäin hyödylliseksi moniammatilliseksi lisäksi päivähoidon työntekijöiden keskuuteen. Päivähoidon työntekijöiden kokemusten mukaan varhaiskasvatuksen kiertävä toimintaterapeutti on osa päivähoidon työyhteisöä ja näin ollen myös läsnä sekä lähellä työntekijöiden arkea ja saatavilla tarvittaessa nopeammin apuun. Toimintaterapeutin ajankäytön sekä resurssien suhteen koettiin haasteellisuutta työntekijöiden keskuudessa. Tutkimustulokset toivat esiin erilaisia kehittämisideoita yhteistyön ja moniammatillisuuden lisäämiseksi.

ASIASANAT:

Toimintaterapia, varhaiskasvatus, päivähoito, erityinen tuki, varhainen tuki, moniammatillinen yhteistyö

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in Social Services | Child Care, Youth and Family Work

2015 | 45+3

Instructor Heli Virjonen

Sanna Perkonoja

THE CITY OF KAARINA DAY CARE EMPLOYEES EXPERIENCES FROM THE WORK OF THE CONSULTING OCCUPATIONAL THERAPIST IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION

In the beginning of year 2014 started Pirjo Repo working as a consulting occupational therapist in early childhood education in the city of Kaarina. There was no earlier experiences or researches from this specific work because this kind of method of work is new. From the point of reform, to practice assessment and research of new work method is necessary for the development in the future.

This research is qualitative study and was conducted in the spring of 2015 by interviewing Kaarinas day care employees and the occupational therapist. The aim was research the work of the early childhood educations consulting occupational therapist by six research questions. Research questions aimed to make assessing from employees views of occupational therapists work and how the occupational therapy can help or support children and employees in day care. 21 of the day care employees participated for the interviews.

This research will bring out the developmental needs in the work of consulting occupational therapist and what kind of experiences employees have from it. With this research was also solved if the early childhood educations consulting occupational therapist has helped or supported children and employees in day care and how it has appeared. This research bring out the way of co-operation between day care employees and the occupational therapist, as well as the different kind of practices from the new method of work.

The key results of the research will show that this kind of new method of work is needed and it is experienced very useful multi-professional addition among day care employees. By the experiences from the employees of the research shows that the consulting occupational therapist in early childhood education is near and more presence in employees everyday work routines than before and help can be get faster when needed. However according employees there is some difficulties and challenges with shared work time between occupational therapist and employees. The research brought out some ideas for increasing the co-operation and multi-professional work.

KEYWORDS:

Occupational therapy, early childhood education, day care, special support, early intervention, multi-professional co-operation

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 VARHAISKASVATUS PÄIVÄHOIDOSSA	7
2.1 Varhaiskasvatus suomalaisessa päivähoitossa	7
2.2 Varhaiskasvatuksen henkilöstö päivähoitossa	8
2.3 Erityinen- ja varhainen tuki varhaiskasvatuksessa	9
2.4 Erityistä tukea tarvitseva lapsi päivähoitossa	10
3 TOIMINTATERAPIA PÄIVÄHOIDOSSA	12
3.1 Toimintaterapeutin työnkuva	12
3.2 Päivähoidon kiertävä toimintaterapeutti	13
3.3 Toimintaterapian ja päivähoidon yhteistyö	14
3.4 Lasten toimintaterapia	16
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	18
4.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja taustaa	18
4.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimustehtävät	18
4.3 Tutkimusmenetelmät ja aineiston hankinta	20
4.4 Aineiston käsittely ja analyysi	23
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET	25
5.1 Päivähoidon työntekijöiden kokemuksia toimintaterapiasta	25
5.2 Toimintaterapian kautta saatu tuki päivähoitoon	27
5.3 Toimintaterapian ja päivähoidon yhteistyö	30
5.4 Toimintaterapian kautta tulleet käytännöt sekä työn kehittämisen kohteet	33
6 TUTKIMUKSEN ARVIOINTI JA POHDINTA	36
6.1 Tutkimustulosten yhteenveto	36
6.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	38
6.3 Pohdinta	41
LÄHTEET	43

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuslupa.

Liite 2. Tutkimuksen haastattelurunko.

1 JOHDANTO

Erityistä tukea tarvitseva lapsi saa usein erilaisia tukipalveluita eri palvelujen tuottajilta. Jotta lasta voitaisiin auttaa parhaimmalla tavalla, tukitoimet tulisi toteuttaa mahdollisimman moniammatillisesti ja lähellä hänen omaa arkea sekä toimintaympäristöä. Tarkoituksena olisi saada kaikkien eri toimijoiden tavoitteet ja menetelmät toiminnalliseksi kokonaisuudeksi sekä selkiyttää eri tahojen vastuualueet. Tähän tavoitteeseen pääsemiseksi tarvitaan yhteistyömuotojen kehittämistä.

Tutkimukseni aiheena oli tutkia Kaarinassa toimivan varhaiskasvatuksen toimintaterapeutin työtä päivähoidon työntekijöiden näkökulmasta miten toimintaterapian keinoin voidaan auttaa päivähoidossa olevia lapsia ja työntekijöitä. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin millä tavoin varhaiskasvatuksessa kiertävän toimintaterapeutin työmuoto on ollut toimivaa tai missä vielä olisi kehitettävää. Tutkittava työmuoto on ensimmäinen laatuaan Suomessa, eikä täysin vastaavanlaista yhdistelmää varhaiskasvatuksessa kiertävästä toimintaterapeutista vielä ole muualla Suomessa, joten tutkimukselle oli työelämälähtöinen tarve. Näin ollen nämä tutkimustulokset tuottavat uudenlaista tietoa, kun aihetta ei ole entuudestaan tutkittu.

Tutkimuksessa haastateltiin keväällä 2015 Kaarinan päivähoidon työntekijöitä, jotta saatiin heidän kokemuksia toimintaterapeutin työstä esille. Lisäksi haastateltiin varhaiskasvatuksen kiertävää toimintaterapeuttia. Tavoitteena on, että tämän opinnäytetyön tuloksia voitaisiin hyödyntää jatkossa varhaiskasvatuksessa kiertävän toimintaterapeutin työtä kehitettäessä.

Tässä tutkimusraportissa avaan luvuissa kaksi ja kolme tutkimuksessa käytettyjä keskeisimpiä käsitteitä liittyen varhaiskasvatukseen, päivähoitoon sekä toimintaterapiaan. Luvussa neljä kerron tutkimuksen toteutuksesta, tiedonhankintamenetelmästä sekä aineiston käsittelytavoista. Tutkimustuloksia on avattu tutkimustehtävien mukaisessa järjestyksessä lukuun viisi. Tutkimusraporttini päättää arviointi ja pohdintaosuus, jossa kerron tutkimustulosten yhteenvedon ja arvioin tutkimuksen luotettavuutta sekä eettisyyttä.

2 VARHAISKASVATUS PÄIVÄHOIDOSSA

2.1 Varhaiskasvatus suomalaisessa päivähoitossa

Yhteiskunnan järjestämä ja valvoma varhaiskasvatus koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, jonka avulla edistetään lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehittämistä ja oppimista. Se siis luo perustan lapsen tasapainoiselle kasvulle sekä kehitykselle huomioiden lapsen yksilölliset tarpeet ja kehityspiirteet. Varhaiskasvatusta suunniteltaessa ja järjestettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu ja siinä keskeisessä asemassa on lapsen omaehtoinen leikki. (Stakes 2005, 11–14; Hellström 2010, 256–257; Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2014a.)

Vanhemmilla on ensisijainen kasvatustavastuu ja – oikeus lapsestaan, mutta varhaiskasvatuksen yhtenä tehtävänä on tukea vanhemmuutta sekä vanhempia lapsen kasvatuksessa. Varhaiskasvatuksessa on oleellista lasten, varhaiskasvatuksen henkilöstön sekä vanhempien vuorovaikutus ja kasvatuksellinen kumppanuus. Jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on oikeus päiväkodissa tai perhepäivähoitossa annettavaan kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen, jota kunnat voivat tarjota monilla eri tavoin lakisääteisten palvelumuotojen lisäksi. (Stakes 2005, 11–14; Sosiaali - ja terveysministeriö 2008, 28; Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2014a.)

Varhaiskasvatusta ohjaa Suomen lainsäädännössä monet lait, kuten esimerkiksi Laki lasten päivähoitosta, Perusopetuslaki sekä Lastensuojelulaki. Lasten päivähoitossa lainsäädäntö on keskeinen ohjauksen väline ja lainsäädännön avulla määritellään toiminnan vähimmäisvaatimukset. Yhdistyneiden Kansakuntien Lapsen oikeuksien sopimus toimii ohjaavana periaatteena suomalaiselle varhaiskasvatukselle. (Stakes 2005, 7-9, 43–45; Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 41–44; Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2014b.)

2.2 Varhaiskasvatuksen henkilöstö päivähoidossa

Päiväkotihenkilöstö muodostuu moniammatillisista kasvattajista, joilla on ammatillinen pätevyys toteuttaa laadukasta varhaiskasvatusta. Vastuualueet ja työnkuva päiväkodissa muodostuvat muun muassa henkilökunnan koulutustaustan perusteella. Suhdelukuun päiväkodin aikuisten ja lasten välillä vaikuttavat esimerkiksi lapsen ikä, erityisen tuen tarve sekä päivähoitolakiin asetetut raamit henkilöstömitoituksesta. (Reunamo 2007, 100–103.)

Ammattitaitoinen ja yhteistyökykyinen henkilöstö on keskeisimpiä voimavaroja varhaiskasvatuksessa. Henkilöstöllä on taitoa tunnistaa erityisen tuen tarpeet sekä tarvittavaa asiantuntemusta huolehtia tarvittavien tukitoimien järjestämisestä ja toteuttamisesta. Työntekijät luovat edellytykset kodin ja päivähoidon yhteistyölle, vahvistavat vanhempien osallisuutta sekä tukevat vanhemmuutta ja kodin kasvatustyötä. Työntekijöillä tulisi olla myös taitoja ohjata sekä tiedottaa lapsiperheitä palvelu- ja tukijärjestelmien käytössä ja toiminnassa. Henkilöstön päätehtävänä on kuitenkin turvata lapsen kehityksen, kasvun ja oppimisen jatkuvuutta sekä mahdollistaa näiden toteutuminen päivähoidon arjessa ja käytännössä monin erilaisin tavoin. (Stakes 2005, 11; Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 49–55.)

Varhaiskasvatuksen henkilöstö on moniammatillisista kasvattajista muodostuva. Työntekijöitä ohjaavat monet lait, mutta myös yhteisesti sovitut arvot ja toimintatavat. Päiväkodeissa työskentelee tällä hetkellä eri koulutus pohjaisia työntekijöitä, kuitenkin pääsääntöisesti vähintään päiväkotiryhmän joka kolmannella työntekijällä tulisi olla lastentarhanopettajan koulutus kun muilta vaaditaan koulusteen tutkinto. Päiväkodissa tulisi olla vähintään yksi varhaiskasvattaja seitsemälle yli kolmevuotiaalle tai neljälle alle kolmevuotiaalle lapselle. Erityisen hoidon ja kasvatuksen tarpeet huomioiden päiväkodeissa työskentelee myös erityisvarhaiskasvatuksen ammattilaisia, kuten esimerkiksi erityislastentarhanopettajia ja kuntoutuksen asiantuntijoita (fysio-, puhe- ja toimintaterapeutteja). (Reunamo 2007, 102–103.)

2.3 Erityinen- ja varhainen tuki varhaiskasvatuksessa

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (2014c) mukaan ”erityisen tuen tarpeen arviointi ja tuen suunnittelu edellyttävät lapsen kehityksen ja pedagogisen toiminnan tuntemusta. Lisäksi tarvitaan erityisen ohjauksen ja opetuksen menetelmien tuntemista sekä erityisosaamista, kun eri asiantuntijatahojen tukipalveluita kytetään varhaiskasvatukseen. Erityisosaamista kasvattajayhteisöön voivat tuoda ryhmässä työskentelevät tai kiertävät / liikkuvat erityislastentarhanopettajat sekä muut erityistyöntekijät.”

Tuen tarpeen ja suunnittelun tueksi hankitaan myös tarkoituksenmukainen asiantuntijalausunto, vaikka tukitoimet aloitetaankin heti tuen tarpeen havaitsemisesta. Tarvittava tuki järjestetään mahdollisimman pitkälle yleisten varhaiskasvatuksen palveluiden yhteydessä, jotta tuetaan myös lapsen toimimista ryhmän jäsenenä sekä hänen sosiaalisia kontakteja. (Stakes 2005, 36.)

”Erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevan lapsen kuntoutuksen yhteensovittamiseksi lapselle laaditaan kuntoutussuunnitelma yhteistyössä lapsen vanhempien ja tarpeen mukaan kunnan sosiaalihuollon, terveydenhuollon sekä koulutoimen kanssa. Kunnan käytettävissä on oltava lasten päivähoidossa esiintyvää tarvetta vastaavasti erityislastentarhanopettajan palveluja.” (Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36.)

Erityisen tuen tarkoituksena on mahdollistaa lapselle tarvitsemaansa tukea, jotta hän pystyy toimimaan ympäristössään. Tukea voidaan tarvita esimerkiksi kommunikoinnissa, liikkumisessa, vuorovaikutuksessa, oppimisessa ja omatoimisuudessa. (Heinämäki 2004, 26–28.) Tuen tarve vaihtelee lapsikohtaisesti ja tuen tarpeen määrittely sekä kuvaus tuen järjestämisestä liitetään lapsen omaan varhaiskasvatussuunnitelmaan. Tarkoituksena on muokata varhaiskasvatusympäristöstä ja toiminnasta lapsen tarpeita vastaava ja tukitoimenpiteitä käytetään suunnitelmallisesti lapsen hyväksi päivähoidon arjessa. Monesti myös muutkin lapset hyötyvät näistä kuntouttavista toiminnoista. (Stakes 2005, 35–38; Aro & Laakso 2011, 170–171; Sosiaaliportti 2012.)

Varhainen tuki on myös osa laadukasta varhaiskasvatusta ja se tarkoittaa mahdollisimman varhain käynnistyviä tukitoimia ja tukemista. Se on myös ennaltaehkäisevää toimintaa, jonka tarkoituksena on hyödyntää erityisesti moniammatillista osaamista lapsen parhaaksi yhdessä vanhempien kanssa. Lisäksi lapsen muutkin tarvitsemat tukimuodot, kuten esimerkiksi terapiat, yhdistetään sekä kirjataan kokonaisuudeksi lapsen omaan henkilökohtaiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan, jota tulisi tarkistaa ainakin kerran vuodessa. (Stakes 2005, 35–38; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 19–29.)

Varhaiskasvatuksen ympäristössä varhainen tuki voidaan järjestää osaksi päivähoidon arkea, jossa hyödynnetään moniammatillista osaamista lapsen parasta ajatellen. Varhainen tuki annettuna oikeaan aikaan ja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa vähentää lisäongelmien kehittymistä ja kasaantumista. Varhaisen tuen työtapaa vastaa nykypäivän moninaistuviin tuen erilaisiin tarpeisiin. (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos 2014c.)

2.4 Erityistä tukea tarvitseva lapsi päivähoidossa

”Kaikki lapset tarvitsevat tukea harjoittaessaan uusia taitoja - toiset hieman enemmän kuin toiset” (Heinämäki 2004, 26). Kaikki lapset eivät siis kehity samalla tavalla ja joskus myös sairaus tai vamma haittaa lapsen kehitystä. Näissä tilanteissa tarvitaan sekä tukea että apua, jotta lapsi pystyy toimimaan mahdollisimman itsenäisesti sekä omatoimisesti ja kasvamaan sekä kehittymään. Lapsella saattaa olla ongelmia monilla eri osa-alueilla, kuten esimerkiksi kielen ja puheen kehityksessä, sosiaalis-emotionaalisia vaikeuksia ja tunneilmaisujen haasteita. Lisäksi saattaa myös olla neurologisia (esimerkiksi itsesäätelyvaikeutta), motorisia (hieno- tai karkeamotoriikan vaikeudet) tai jopa erilaisia sairauksia (esimerkiksi epilepsia ja reuma) tai vammoja, jotka vaikeuttavat oppimista sekä kehitystä. (Huhtanen 2004, 13; Pihlaja & Viitala 2004, 45, 49, 54, 216, 248.)

Erityistä tukea tarvitseva lapsi saattaa tarvita tukea fyysisen, tiedollisen, taidollisen, tunne-elämän tai sosiaalisen kehityksen osa-alueilla erilaisia aikoja. Erilaiset

tukimuodot mahdollistavat muun muassa kommunikointia, liikkumista ja oppimista mutta myös sosiaalista vuorovaikutusta ja omatoimisuutta. Kaikki eri tahojen tukitoimet tulee järjestää mahdollisimman integroidusti ja kokonaisvaltaisesti varhaiskasvatukseen niin, etteivät ne aiheuta lapselle liian suurta kuormitusta huomioiden lapsikohtaiset tavoitteet kehityksen suhteen. Varhaiskasvatuksessa lapsen tuen tarpeen mukaan voidaan liittää myös erilaisia tukipalveluja esimerkiksi terapioita (puhe-, toiminta- ja fysioterapia). Tukimuotojen tuominen varhaiskasvatukseen vaatii yhteistä sopimista esimerkiksi tavoitteista sekä menetelmistä ja nämä asiat tulee myös kirjata lapsikohtaiseen kuntoutussuunnitelmaan. (Heinämäki 2004, 26, 39–40, 63–64.)

Lapsen yksilöllinen diagnosointi on tarpeellista, jotta voidaan tarjota lapselle hänen tarvitsemiaan kaikkia tukitoimia. Lisäksi lääketieteelliset kuntoutukseen ja hoitoon kuuluvat toimenpiteet perustuvat diagnooseihin, vaikka erityinen tuki sisältää myös varhaisen tuen tarpeen tunnistamisen ja ennaltaehkäisemisen tarpeelliset toimet. Tukitoimet tulee kuitenkin aloittaa heti tuen tarpeen havaitsemisesta, jotta ennaltaehkäistäisiin ongelmien kasaantumista. (Viitala 2006, 18, 22.)

Päivähoito on monen lapsen päivittäinen toimintaympäristö, jossa erilaiset lasten kehitykselliset tuen tarpeet tulevat esille monipuolisen toiminnan myötä. Tuen tarvetta arvioidessa huomioidaan lapsen yksilölliset mahdollisuudet sekä rajoitukset erilaisten toimintaympäristöjen ja monenlaisten kasvatuksellisten tilanteiden keskellä. Toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa tulee huomioida tukea tarvitsevien tarpeet yksilöllisesti ja mukauttaa ne koko ryhmän toimintaan. (Heinämäki 2004, 22; Pihlaja & Viitala 2004, 148–150.)

Pihlaja ja Viitala (2004, 128) korostavat sitä, että huolimatta siitä millainen vamma tai sairaus lapsella on, niin hänellä on samanlaiset perustarpeet kuin muillakin lapsilla. Tämän lisäksi hän tarvitsee myös hyväksyvän ilmapiirin. Heinämäellä (2000, 101–102, 105) on myös samankaltaisia ajatuksia siitä, että suhtautumistapa erilaisuuteen vaatii tietynlaista herkkyyttä kasvattajilta. On pyrittävä näkemään yksilö vamman tai häiriön takaa. On tärkeää pystyä tarjoamaan erityistä tukea tarvitsevalle lapselle mahdollisuus osallisuuteen ilman erityisyyden korostamista. Eli kasvatuksen tulisi olla samanlaista kuin muidenkin lasten kohdalla.

3 TOIMINTATERAPIA PÄIVÄHOIDOSSA

3.1 Toimintaterapeutin työnkuva

Toimintaterapeutti on laillistettu kuntoutuksen ammattilainen, joka työskentelee muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon eri alueilla. Ammattiin voi opiskella ammattikorkeakouluissa suorittamalla sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon. Toimintaterapeutteja työskentelee esimerkiksi sairaaloissa, hoito- ja kuntoutuslaitoksissa, päiväkodeissa, vanhainkodeissa ja erityiskouluissa. Asiakaskunta voi koostua minkä ikäisistä tahansa (lapsia, nuoria, työikäisiä ja vanhuksia), mutta työnkuva vaihtelee työpaikan mukaan. (Salo-Chydenius 1992, 14; Ammattinetti 2004.)

Toimintaterapeutti näkee ihmisen kokonaisuutena, jossa toimintakyky koostuu fyysisestä, psyykkisestä, kognitiivisesta ja sosiaalisesta puolesta. Kuntoutuksessa otetaan nämä kaikki huomioon asiakkaan tarpeiden mukaan. (Hautala ym. 2013, 124.) Toimintaterapeutti arvioi asiakkaan toiminnan mahdollisuuksia sekä kykyjä arjessa. Toimintaterapeutin arvioinnin perusteella asiakkaalle annetaan joko terapiaa, apuvälinepalvelua, ohjausta tai neuvontaa tilannekohtaisesti tarpeiden mukaan. Terapeuttinen toiminta on aina tavoitteellista ja se määräytyy asiakkaan tarpeiden ja kiinnostusten mukaan. (Salo-Chydenius 1992, 27; Hautala ym. 2013, 123–125, 128.)

Toimintaterapeutin työhön kuuluu myös konsultointia, neuvottelua sekä moniammatillista yhteistyötä. Hänen asiantuntijuuttaan voidaan käyttää esimerkiksi yhteiskunnan palvelujen kehittämisessä sekä ympäristön suunnittelussa. Lisäksi toimintaterapeutti on apuvälineasiantuntija eli hän valitsee asiakkaalle sopivia apuvälineitä ja ohjaa niiden käytössä. Toimintaterapeutti tekee yhteistyötä niin asiakkaan kuin hänen lähiyhteisön kanssa, mutta näiden lisäksi erilaisten asiantuntijoiden kanssa. (Ammattinetti 2004; Toimintaterapeuttiliitto 2012.)

3.2 Päivähoidon kiertävä toimintaterapeutti

Jukka Ahvosen (2006, 8) artikkeliin oli haastateltu jyvaskyläläistä toimintaterapeuttia, Anitta Hiekkataipalea, joka on luonut uudenlaista roolia päivähoidon kentällä toimintaterapeutin työhön. Aikaisemmin lastenhoitajana toiminut Hiekkataipale kouluttautui toimintaterapeutiksi ja loi valmistumisensa jälkeen uuden työpaikan muun muassa päiväkotija kiertävänä toimintaterapeutina Jyväskylään. Hiekkataipaleen etuna oli päivähoitokentän tuntemus aikaisemman työkokemuksensa kautta. Näin ollen hänen oli myös helpompi perustella uuden työn tarpeellisuutta sekä kehittämistarvetta päivähoidon ja toimintaterapian yhteistyölle. Jyväskylän kiertävä toimintaterapeutti on kuitenkin hallinnollisesti terveydenhuollon alaisuudessa ja hänen työkenttään kuuluu lisäksi kouluikäiset lapset.

Samankaltainen tilanne on nyt myös Kaarinassa, kuin tässä Jyväskylän tapauksessa, vaikka erilaisesta työstä onkin kyse. Kaarinassakin työskentelevän toimintaterapeutin aikaisempaan työkokemukseen kuuluu monivuotinen työ päivähoitossa. Toimintaterapeutina hän kuitenkin toimii hallinnollisesti sivistyspalvelun alaisuudessa, vain varhaiskasvatuksen toimintaterapeutina, eikä terveydenhuollon puolelta käsin kuten Jyväskylän Hiekkataipale toimii. Työnantaja on siis eri, sekä työkenttä rajatumpi. (Pirjo Repo 11.2.2015.)

Artikkelissa kerrotaan, että Hiekkataipale on joutunut tekemään valtavasti töitä, jotta toimintaterapeutin työ tulisi tunnetummaksi sekä markkinoitua tietoisuuteen oikealla tavalla. Yhteistyö eri ammattiryhmien välillä sekä myös toimintaterapian arvostus on pikkuhiljaa kasvanut Hiekkataipaleen kovan työnteon myötä. Tärkein keino Hiekkataipaleen mukaan tässä uuden työn työnkuvan muokkaamisessa on jatkuva dialoginen vuoropuhelu eri ammattilaisten välillä. Nykyään päiväkotien henkilökunta osaa jo helpommin ottaa häneen yhteyttä lapsen kehitykseen liittyvissä pulmissa. (Ahvonen 2006, 8.)

Hiekkataipaleen työnkuvaan kuuluu olennaisesti muun muassa lasten havainnointia, arviointia, pienryhmien ohjaamista, työntekijöiden konsultointia sekä toimintaterapeuttiopiskelijoiden ohjaamista. Työhön liittyy paljon omien ideoiden to-

teuttamista sekä työ itsessään muovautuu sitä tekemällä. Lisäksi hän pitää erilaisia toimintapajailtoja päivähoitossa työskenteleville. Kiertävän toimintaterapeutin työ on tuonut myös omalta osaltaan lisää ennaltaehkäisevää työskentelyä. Vaikka työmuodolle onkin tehty hyvää jalustaa, niin silti vielä välillä esiin nousee pieniä ongelmakohtia, kun toimintaterapeutin edustama kuntouttava ajattelumalli kohtaa päiväkotien pedagogiikkaan perustuvan työtavan. (Ahvonen 2006, 8.)

Samankaltaisia työkuvaan liittyviä asioita Kaarinassakin toimivan toimintaterapeutin työhön kuuluu. Hän kiertää Kaarinan päivähoiton yksiköissä erillisen tarvekartoituksen perusteella sekä hänen työtehtäviin kuuluu konsultoida henkilöstöä ja tukea lasta erilaisia menetelmiä käyttäen. Toimintaterapeutti työskentelee yhteistyössä varhaiskasvatuksen henkilöstön sekä lasten vanhempien kanssa, jotta löydettäisiin toimivia keinoja ja käytäntöjä tukea lapsen kasvua sekä kehitystä hänen arjessaan. (Kaarinan kaupungin varhaiskasvatuksen erityisopetus 2014.)

3.3 Toimintaterapian ja päivähoiton yhteistyö

Koska erityistä tukea tarvitseva lapsi saa usein erilaisia tukipalveluita eri palvelujen tuottajilta (esimerkiksi toiminta- ja puheterapeutti), niin ne tulisi toteuttaa mahdollisimman moniammatillisesti yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa kasvatuskumppaneina. Yhteistyötä pohjaa erilaisen asiantuntijuuden tunteminen mutta myös kunnioitus. Tarkoituksena olisi nivoa kaikkien tavoitteet ja menetelmät toiminnalliseksi kokonaisuudeksi sekä selkiyttää eri tahojen vastualueet. (Huhtanen 2004, 85–86; Koivunen 2013, 13–15; Terveystieteiden tutkimuskeskus 2014c.)

Moniammatillinen yhteistyö eri verkostojen kanssa lähellä asiakkaan omaa arkea ja toimintaympäristöä on tarpeen, jotta toimintaterapia olisi toimivampaa ja se auttaisi asiakasta parhaimmalla tavalla (Salo-Chydenius 1992, 35–36; Holvikivi 1995, 39–40). Yhteistyötä tehdään päivähoitossa lasten vanhempien ja eri koulutuksen saaneiden kesken, mutta tämän lisäksi yhteistyönä myös muun lasta ja perhettä palvelevan palvelujärjestelmän kanssa. Kaikki työntekijät tuovat oman

koulutuksensa tuoman asiantuntemuksen mukaisen panoksensa yhteistyöhön ja parhaimmillaan yhteistyö kehittää varhaiskasvatuksen parissa työskenteleville yhteisiä työvälineitä sekä ymmärrystä eri tehtäviä varten. (Huhtanen 2004, 86–87; Stakes 2005, 36–37; Hujala & Turja 2011, 304–306.)

Hyvässä varhaiskasvatuksessa siis korostuu moniammatillinen yhteistyö eri viranomaisten välillä. Henkilöstön ammatilliseen osaamiseen kuuluu myös saumaton yhteistyö lasta ja perhettä palvelevan laajan verkoston kanssa, jossa ovat osallisina sosiaali-, terveys- ja opetustoimi sekä erilaiset lapsi- ja perhetyötä tekevät järjestöt, yhteisöt ja seurakunnat. Eri tahoilla laaditut suunnitelmat lapsen kasvatukseen ja kuntoutukseen liittyen tulee sovittaa kasvatuksellisesti ja lääketieteellisesti yhtenäiseksi kokonaisuudeksi, jossa on huomioitu palvelujen yhteensovittaminen. (Stakes 2005, 36–37; Sosiaaliportti 2012; Koivunen 2013, 13–15.)

Jenni Hirvonen ja Liisa Salo ovat tehneet jo vuonna 2010 opinnäytetyön aiheesta: ”Päivähoidon toimintaterapeutti vois olla olemassa” – toimintatutkimus toimintaterapeutin työskentelystä päiväkodissa. Lisäksi Hanneriikka Sivonen on (2013) tehnyt opinnäytetyön aiheesta: Lastentarhanopettajien ja erityislastentarhanopettajien kokemuksia yhteistyöstä toimintaterapeuttien kanssa. Molempien tutkimusten tuloksissa käy ilmi, että toimintaterapian ja päivähoidon yhteistyön lisäkehittämiseksi on tarvetta.

Kansainvälisesti tarkasteltuna esimerkiksi Bazyk, Michaud, Goodman, Papp, Hawkins ja Welch (2009, 160–171) toteuttivat Yhdysvalloissa tutkimuksen, jossa seurattiin päiväkodin arkeen integroitua toimintaterapiaa ja millä tavoin sitä saaneet lapset kehittyivät erilaisissa taidoissa. Tutkimustulokset osoittivat, että erityistä tukea tarvitsevat lapset sekä myös ryhmän muutkin lapset hyötyivät huomattavasti integroidusta toimintaterapiasta.

Koska sosiaaliset ongelmat ovat moninaistuneet, tulee modernissa hyvinvointivaltiossa pystyä tukemaan perheiden ja lasten kasvua moniammatillisten sekä saumattomien yhteistyöjärjestelmien ja -palveluiden avulla (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 29–30). Lapsen kasvunpolut, siirtymät ja muutoskohdat tulee

huomioida sekä eheyttää mahdollisimman saumattomiksi. Kasvattaja kokee työsään paljon haasteita ja nyky maailman lapsista heijastuu monipuolinen toimintakenttä. Kasvattajilla tulee olla taitoa ja tahtoakin elää lasten moninaisten kokemusten sekä tulkintojen läpi. (Hujala & Turja 2011, 77–78, 91–92, 107–108.)

Karilan ja Nummenmaan (2001, 24–26, 150–151) mukaan jaettu asiantuntijuus ja moniammatillisuus sekä rajojen ylittäminen tarkoittaa usean eri asiantuntijan välistä yhteistyötä ja laadullisesti erilaisen tiedon sekä osaamisen jakamista, jotta yhteinen päämäärä saavutettaisiin. Keskeistä tässä prosessissa on taito työskennellä moniammatillisessa ryhmässä, jotta myös ammattitaidon ja kokemuksen kautta saavutettu hiljainen tietotaito saataisiin siirrettyä eteenpäin. Moniammatillisesti työskennellessä opitaan yhdessä, mutta myös opitaan toisilta. Jotta tämä olisi mahdollista, työntekijöiden on oltava niin sanotusti valmiita luopumaan oman erityisosaamisensa vartioinnista sekä ylitettävä rohkeasti asenteellisia rajoja.

Yhteistyö moniammatillisesti vaatii jatkuvaa kehittämistä sekä ylläpitämistä, jotta pystytään turvaamaan tukea tarvitseville lapsille kasvun, kehityksen ja oppimisen jatkuvuutta niin sanotuissa nivelvaiheissakin. Voidaan tarvita erilaisten menetelmien ja toimintatapojen sekä jopa uusien työmuotojenkin suunnittelua, jotta tavoite toimivasta yhteistyöstä toteutuu parhaimmalla tavalla. (Heinämäki 2004, 64–65.)

3.4 Lasten toimintaterapia

Toimintaterapia perustuu asiakaslähtöiseen kuntoutukseen, jossa asiakas on oman elämänsä asiantuntija ja toimintaterapeutti taas kuntouttavan toiminnan. Toimintaterapian avulla tuetaan asiakkaan joka päiväistä elämää ja hänen toimintakykyään arjessa, tavoitteena on auttaa asiakasta toimimaan omassa arjessaan mahdollisimman itsenäisesti ja osallistuvaisena. (Salo-Chydenius 1992, 13, 35–36; Holvikivi 1995, 36–37; Hautala ym. 2013, 89–90.)

Toimintaterapeutti suunnittelee ja järjestää toimintaterapeutista kuntoutusta lapselle sekä antaa vanhemmille ja päivähoitoon ohjausta ja neuvontaa. Tarvittaessa toimintaterapeutti voi myös tehdä konsultaatiotyötä sekä osallistua erilaisiin

kehittämiseen liittyviin työryhmiin toimintaterapian asiantuntijan näkökulmasta käsin. (Raahe 2014.) Toimintaterapeuttisista menetelmistä voi olla hyötyä, mikäli lapsella on haasteita arjen toiminnoissaan. Toisin sanoen jos lapsella on esimerkiksi oman toiminnan ohjauksessa, motoriikassa, asennon ylläpidossa, uusien asioiden oppimisessa ja ymmärtämisessä, keskittymisessä, aistitiedon säätelyssä, vuorovaikutus- ja leikkitaidoissaan vaikeuksia tai huolta, niin toimintaterapian keinoin voidaan tukea ja auttaa häntä. (Kehitysvammahuollon tietopankki 2010; Kaarinan kaupungin varhaiskasvatuksen erityisopetus 2014.)

Lasten toimintaterapian avulla tuetaan lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvua sekä toimintakykyisyyttä kokonaisvaltaisesti. Tarkoituksena on tukea lapsen omatoimisuutta, vahvistaa itsetuntoa, motoriikkaa sekä hahmottamisen valmiuksia. Toimintaterapian keinot, menetelmät ja välineet valitaan yksilöllisesti arvioinnin perusteella, mutta myös keskustellen lapsen elämässä olevien henkilöiden kanssa. (Holvikivi 1995, 64–67; Kehitysvammahuollon tietopankki 2010.)

Pihlaja ja Viitala (2004, 287–288) korostavat kirjassaan sitä, että lasten kuntoutuksen tulisi olla mahdollisimman mukavaksi järjestettyä ja sen tulee myös tukea lapsen sosiaalista sekä tunne-elämän kehittymistä. Esimerkiksi apuvälineet ja oikeat asennot eivät saa tulla pääpainopisteiksi lapsen kuntoutusta toteutettaessa. Holvikiven (1995, 67–69) mukaan toimintaterapeuttiset tilanteet luodaan yksilöllisesti vastaamaan lapsen kehitystarpeita, jotta mahdollistetaan lapsen kasvua sekä kehitystä edistäviä kokemuksia. Keinoina ja terapiavälineinä voidaan käyttää monia erilaisia tapoja, kuten esimerkiksi leikkiä, kuvailmaisua, pelejä ja keinoja.

”Kun leikki, teoria ja taitava interventio yhdistyvät, voi seurauksena olla todella merkittävä vaikutus lapsen elämään. Lasten toimintaterapia on viime kädessä ennaltaehkäisevää mielenterveystyötä, jossa painotetaan minuuden vahvistamista tulevaisuuden haasteita varten.” (Holvikivi 1995, 76.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja taustaa

Kaarinan kaupungin varhaiskasvatuksessa on vuoden 2014 alusta aloittanut Pirjo Repo kiertävänä toimintaterapeutina. Kyseessä olevan toimintaterapeutin työnkuvaan ja tehtäviin kuuluu kiertää Kaarinan päivähoiton yksiköissä erillisen tarvekartoituksen perusteella. Hänen työtehtäviin kuuluu muun muassa konsultoida henkilöstöä sekä tukea lasta erilaisia menetelmiä käyttäen. (Kaarinan kaupungin varhaiskasvatuksen erityisopetus 2014.)

Tämän kaltainen työmuoto on ensimmäinen laatuaan Suomessa, eikä täysin vastaavanlaista yhdistelmää varhaiskasvatuksessa kiertävästä toimintaterapeutista ole vielä ollut muualla Suomessa. Torniossa on nyt syksyllä 2014 aloittanut Suomen toinen päivähoiton toimintaterapeutti ja sieltä onkin konsultoitu toiminnan aloitukseen liittyvissä asioissa Kaarinan kiertävää toimintaterapeuttia.

Tutkimuksen aiheen sain Kaarinan varhaiskasvatuksen johtajalta Päivi Kemppaiselta. Päivi Kemppainen ehdotti minulle mahdollisuutta tutkia varhaiskasvatuksen toimintaterapeutin työtä siitä näkökulmasta, miten toimintaterapian keinoin voidaan auttaa päivähoitossa olevia lapsia ja työntekijöitä. Tässä tutkimuksessa keskityttiin kunnallisen sektorin päiväkoteihin ja niiden henkilöstöön. Tutkimukseni työympäristönä olivat Kaarinan kaupungin varhaiskasvatuksen päiväkodit ja toimijoina näiden päiväkotiyksiköiden henkilöstöä.

4.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimustehtävät

Aikaisempia kokemuksia eikä tutkimuksia vastaavanlaisesta työmuodosta ei vielä entuudestaan ole Suomessa, sillä työmuoto on aivan uusi. Näin ollen työelämälähtöisen aiheen tutkiminen ja tuloksien saaminen hyödyttää useita tahoja erilaisin tavoin. Uusien työmuotojen käytännön arviointi on tarpeellista muun muassa jatkossa kehittämisen ja uudistamisen näkökulmasta katsottuna.

Tässä tutkimuksessa haastateltiin päivähoidon työntekijöitä, jotta saataisiin esille heidän näkemystään toimintaterapeutin työstä. Lisäksi haastateltiin toimintaterapeutteja, jotta saatiin vertailukohtaa työntekijöiden vastauksiin. Tavoitteena on, että tämän opinnäytetyön tuloksia voitaisiin hyödyntää jatkossa varhaiskasvatuksessa kiertävän toimintaterapeutin työtä kehittäessä. Tutkimustuloksista voi myös olla apua Suomeen muiden varhaiskasvatuksessa kiertävien toimintaterapeuttien virkojen perustamis- sekä kehittämisvaiheissa.

Tämä tutkimus tuo esiin varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin työn kehittämisen tarpeet, sekä ne tulevat tämän myötä myös kirjatuksi tutkimusraporttiin. Tutkimuksen kautta käy ilmi, minkälaisia kokemuksia työntekijöillä on varhaiskasvatuksen kiertävästä toimintaterapeutista ja onko työntekijöiden näkemysten mukaan tämän kiertävän toimintaterapian avulla voitu auttaa päivähoitossa olevia lapsia, lapsiryhmää ja työntekijöitä sekä millä tavoin nämä asiat ovat ilmenneet. Lisäksi toimintaterapian ja varhaiskasvatuksen yhteistyön muodot sekä uuden työmuodon kautta tulleet erilaiset käytännöt tulevat esille.

Tutkimustehtävät olivat seuraavat:

1. Minkälaisia kokemuksia päivähoidon työntekijöillä on toimintaterapeutin työstä varhaiskasvatuksessa?
2. Miten varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin avulla voidaan tukea päivähoitossa olevaa lasta?
3. Miten varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin avulla voidaan tukea päivähoitossa olevaa työntekijää?
4. Miten toimintaterapeutin ja varhaiskasvatuksen työntekijöiden yhteistyö toimii?
5. Minkälaisia käytäntöjä varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin myötä on tullut?
6. Mitä kehittämisen kohtia toimintaterapeutin työssä olisi?

4.3 Tutkimusmenetelmät ja aineiston hankinta

Tutkimukseni on kvalitatiivinen eli laadullinen. Laadullisessa tutkimuksessa analysoidaan merkityksiä ja niiden suhteita puheessa sekä kirjoitetussa tekstissä, jossa tutkijalla on keskeinen rooli aineiston tulkitsijana sekä valintojen tekijänä (Ronkainen ym. 2013, 80–83). Tutkimuksen avulla kerätään tutkimustuloksia tieteellisesti sovittujen sääntöjen mukaan ja se sisältää tutkimuksen tunnusmerkkejä kuten esimerkiksi puolueetonta, läpinäkyvää ja säännönmukaisesti tuotettua uutta tietoa. Tutkimus on myös tutkijavetoinen. (Salonen 2013, 9-10, 13.)

Tyypillisesti kvalitatiivisessa tutkimuksessa käytetään ihmistä tiedonkeruun välineenä ja kohdejoukko valitaan perusteltavin keinoin sekä suositaan metodeina esimerkiksi ryhmä- tai teemahaastattelua. Lisäksi kvalitatiivisessa tutkimuksessa korostuu se, että tapauksia käsitellään ainutlaatuisina. (Hirsjärvi ym. 2009, 164, 181.) Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkija ja kohde ovat vuorovaikutuksessa toisiinsa ja kaikki tutkimuksessa tapahtuva vaikuttaa toisiinsa. Tutkimus etenee yksityisestä yleiseen, jossa pyritään löytämään ymmärrys tutkittavaan asiaan. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 23, 25.)

Metodikirjallisuutta ja muuta tutkimukseen liittyvää materiaalia sekä tutkimuksen tekoon liittyen olen etsinyt kirjastosta, internetistä ja erilaisista tietokannoista sekä julkaistuista materiaaleista. Ennestään olevia tutkimuksia juuri tästä aiheesta ei ollut löydettävissä, sillä tutkittava työmuoto on ensimmäinen koko Suomessa. Näin ollen olen hyödyntänyt pääsääntöisesti tutkimuksen tietoperustan käsitteisiin liittyvää tutkimusmateriaalia sekä tutkimuksen tekoon liittyvää metodikirjallisuutta. Olin myös opintojeni viimeisestä harjoittelusta kaksi viikkoa varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin työhön tutustumassa.

Tässä tutkimuksessa kerättiin haastattelemalla aineistoa. Haastattelun etuna on sen säädeltävyys ja joustavuus tilanteiden mukaan. Haastattelutilanteessa ihminen on aktiivinen osapuoli, joka tuo itseään koskevissa asioissa oman näkemyksensä ja kokemuksensa esiin. Tavoitteena on löytää tutkimustehtäviin haastattelujen avulla tuloksia, jotka pystytään julkaisemaan valmiissa opinnäytetyössä. (Hirsjärvi ym. 2009, 205.)

Halusin luoda mahdollisimman keskustelevaisen haastattelutilanteen, jotta tutkittava asia tulisi riittävän laajasti tutkittua sekä saisin tarvittavaa materiaalia tutkimusongelmien selvittämiseen ja tutkimustuloksien julkaisemiseen. Tässä tavoitteessa teemahaastattelu antaa enemmän tilaa esimerkiksi tarkentaville kysymyksille, kun haastattelu etenee keskeisten teemojen avulla (Hirsjärvi & Hurme 2001, 42–43, 47–48). Teemahaastattelu on eräänlainen vuorovaikutukseen perustuva keskustelu, joka tapahtuu tutkijan aloitteesta ja hänen ehdoillaan etukäteen määriteltujen aihepiirien avulla. Puolistrukturoidussa haastattelussa on kaikille samat kysymykset, joihin jokainen saa vastata omalla tavallaan. (Eskola & Vastamäki 2007, 25.)

Tutkimuksen aineiston keruu tehtiin ryhmä- ja yksilöhaastatteluilla. ”Ryhmähaastattelu on tehokas tiedonkeruun muoto, koska samalla saadaan tietoja usealta henkilöltä yhtä aikaa.” Kuitenkin samalla haastattelijan työ kasvaa suoraviivaisesti. Haastateltavat ovat yleensä myös vapautuneempia jos haastattelussa on useampi ihminen paikalla, mutta toisaalta tilanteessa tulee huomioida ryhmän tuomat vaikutukset. (Hirsjärvi ym. 2009, 210–211; Kananen 2010, 53.) Haastatteluja tehtiin yhteensä kahdeksan kappaletta. Yhden haastattelukerran pituus oli maksimissaan tunnin mittainen, kuitenkin pääsääntöisesti haastattelut kestivät puoli tuntia, riippuen haastateltavien keskusteluhalukkuudesta ja – taidoista sekä kokemuksista kiertävän toimintaterapeutin työhön liittyen.

Haastateltaviksi pyysin varhaiskasvatuksen erityisopettajia sekä varhaiskasvatuksen työntekijöitä niistä ryhmistä ja alueilta, missä toimintaterapeutti oli jo ehtinyt määrällisesti eniten kiertää konsultoimassa ja työskentelemässä. Varhaiskasvatuksen erityisopettajien ryhmähaastatteluja tehtiin yhteensä kaksi, joista toinen ryhmä koostui alueellista varhaiskasvatuksen erityisopettajista. Toisessa ryhmässä oli kolme haastateltavaa ja toisessa kaksi. Haastattelin myös yksilöhaastatteluna toimintaterapeuttia, jotta sain hänenkin näkemyksensä esille tutkimukseen.

Tämän lisäksi valittiin etukäteen viisi Kaarinan päiväkotia, joissa jokaisessa tehtiin yksi ryhmähaastattelu. Haastatteluihin valikoituvien viiden päivähoitoyksikön

rajaamiseen kysyin toimintaterapeutilta viimeisintä tietoa siitä, missä hänen työtään ja konsultointia oli tarvittu eniten siihen mennessä. Tämä mielestäni takasi sitä, että haastatteluista saadaan todelliseen kokemukseen perustuvaa ja oikeanlaista tietoa tutkimukseen. ”Haastateltavat valitaan niin, että ilmiö liittyy heihin, eli valitaan ne henkilöt, joita ilmiö koskettaa” (Kananen 2010, 54).

Tutkimukseen pyydettyvät päiväkodit valikoin toimintaterapeutin antamasta listasta huomioiden päiväkodin yksikkökohtaisen sijainnin alueellisesti sekä mahdollisimman kattavasti Kaarinan mittakaavaa ajatellen. Haastatteluun valikoituneet päiväkodit olivat Hovirinnan, Kultanummen, Pihlajanmarjan, vuorokoti Rinkeli sekä Kuovinkadun ja Rauvolan yksikön yhteinen ryhmähaastattelu. Ryhmähaastatteluihin pyydettiin osallistumaan näistä valikoituneista päiväkotiyksiköistä kolme eniten toimintaterapeutin kanssa työskennellyttä työntekijää. Haastatteluihin osallistuneista työntekijöistä lastentarhanopettajia oli yhteensä kymmenen, lastenhoitajia neljä sekä yksi ryhmäavustaja.

Haastatteluja varten tein teemahaastatteluun kyselyrunгон (Liite 2) saadakseni tutkimustehtäviini vastauksia. Teemahaastattelussa haastattelu kohdentuu ennalta määrättyihin teemoihin, joiden perusteella haastatteluun on tehty puolistrukturoitu runko. Haastatteluissa kysymykset ovat kaikille haastateltaville samoja mutta vastausvaihtoehdot eivät ole ennalta määriteltyjä, joten haastateltavat voivat vastata kysymyksiin omin sanoin. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47.)

Haastattelut tehtiin tammi- ja helmikuussa 2015 varhaiskasvatuksen työntekijöiden työpaikoilla heidän työajallaan. Haastatteluun osallistuminen oli vapaaehtoista ja siihen kysyttiin jokaiselta osallistujalta lupa. Kaikki haastattelut nauhoitettiin haastateltavien luvalla. Nauhoittamisen avulla saadaan haastattelutilanne sujumaan nopeammin sekä ilman katkoksia. Lisäksi haastattelutilanteeseen sisältyneet vivahteet säilyvät nauhoituksissa ja ovat jälkikäteen helpommin kirjattavissa. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 92–93.)

Jokainen haastattelutilanne oli omanlaisensa, mutta kaikissa haastatteluissa kuitenkin edettiin ennalta määriteltyjen haastatteluteemojen mukaan (Liite 2). Kysymysrungon olleita kaikkia kysymyksiä ei kuitenkaan jokaisessa haastattelussa

tarvinnut käydä läpi, sillä haastateltavien vastaukset muokkasivat paljolti tilannekohtaisesti haastatteluja. Olin myös antanut haastatteluteemat haastatteluihin osallistuville työntekijöille etukäteen, jotta he voisivat muistella aikaisempia kokemuksia sekä miettiä jo ennalta vastauksiaan. Itse haastattelutilanteelle oli varattuna jokaisesta osallistuvasta paikasta rauhallinen tila sekä tarpeeksi aikaa keskusteluun. Nämä etukäteisvalmistelut mielestäni takasivat sen, että jokaisella työntekijällä olisi mahdollisuuksia miettiä rauhassa vastauksia, mutta myös tuoda niitä esille haastattelun aikana.

4.4 Aineiston käsittely ja analyysi

Aineistoa kerättiin ryhmähaastatteluina siten, että ryhmässä oli kolme haastateltavaa kerrallaan. Yhdessä ryhmähaastattelussa oli kaksi haastateltavaa. Kaikki haastattelut nauhoitettiin. Nauhoitettaessa haastateltavien äänet saattavat sekoittua toisiinsa, joten ryhmän koko on huomioitava, jotta jälkikäteen tehtävä litterointityö olisi helpommin tehtävissä (Hirsjärvi ym. 2009, 211). Toimintaterapeutin yksilöhaastattelu tehtiin toiseksi viimeisenä aikataulullisista syistä.

Nauhoitettua materiaalia syntyi haastattelujen keston mukaisesti nauhurille yhteensä 4 tuntia 22 minuuttia. Haastattelunauhut pidin itselläni, eivätkä ne olleet julkisia ja ne hävitettiin tutkimuksen raportoinnin jälkeen. Nauhoitetut haastattelut litteroin eli kirjoitin tekstimuotoon tutkimusohjeiden mukaisesti lähes sanatarkkaan. Puhtaaksikirjoitus tehtiin mahdollisimman nopeasti haastattelujen teon jälkeen. Haastatteluista syntynyttä aineistoa tuli yhteensä A4-kokoiselle arkille käsinkirjoitettuna 81 sivua.

Tutkimuksen laatua parantaa kun litterointi tehdään mahdollisimman nopeasti haastattelujen jälkeen. Tällä tavoin toimimalla huolehditaan siitä, ettei mahdollisia väärinymmärryksiä sekä vääriä tulkintoja tulisi. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 138–141, 185.) Litteroinnin tarkkuuden suhteen on erilaisia tasoja. Teemahaastatteluaineisto litteroidaan mahdollisimman tarkasti, sillä sanatarkkoja litterointeja voidaan käyttää sitaatteina sellaisenaan raportissa. (Kananen 2010, 58–59.)

Koska teemahaastattelun keinoin kerätty aineisto on yleensä runsas, niin sitä tulee lukea kokonaisuutena sekä moneen kertaan ennen analysointia. Analyysin aikana eritellään ja luokitellaan aineistoa, jotta voidaan esittää tutkittava asia tutkimustehtävien vastauksina. Esimerkiksi teemoittelun avulla nostetaan esille niitä asioita, jotka tulevat esille useammassa haastatteluissa. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 135, 143, 173.)

Tässä tutkimuksessa käytettiin analyysissä keinona sisällönanalyysiä, jossa tekstimuotoista aineistoa tutkitaan erittelemällä ja etsimällä yhtäläisyyksiä sekä eroavaisuuksia, että saataisiin muodostettua tutkittavasta asiasta tiivistetty kuvaus (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Haastatteluiden kautta saadusta aineistosta analysoitiin tutkimustulokset tutkimustehtäviin muun muassa teemoittelemalla ja yhtäläisyyksiä etsimällä.

Tämän tutkimuksen kautta saatuja tietoja ei käytetä muuhun kuin tähän tutkimustarkoitukseen. Aineiston suhteen noudatetaan erityistä tarkkuutta sekä siitä säilytetään vain se osa mikä on välttämätöntä tutkimuksen valmistumiseen liittyen (Mäkinen 2006, 93, 114–116, 120). Haastattelut ovat luottamuksellisia ja käsittelevät niitä tutkimuksessani nimettöminä. Tutkimukseen osallistunut varhaiskasvatuksen kiertävä toimintaterapeutti on siis ainoa yhdistettävissä oleva haastateltava, ja häneltä on tähän julkaisemiseen pyydetty lupa. Olen tutkimuksen alusta asti huolehtinut siitä, ettei missään tutkimuksen vaiheessa kukaan ulkopuolinen ole päässyt käsiksi aineistoon.

Tutkimuskulttuuriin kuuluu olennaisesti julkaiseminen, sillä tutkimus, jota ei julkaista tai kerrota kenellekään, ei täytä tieteellisen tutkimuksen tuntomerkkejä (Clarkeburn & Mustajoki 2007,88). Tutkimuksen kulusta, menetelmistä ja tutkimustuloksista julkaistaan tutkimusraportti. Tutkimuksessa kerättyä materiaalia käytetään vain opinnäytetyön tutkimukseen ja aineisto dokumentoidaan asiaankuuluvilla tavoilla. Kerättyä materiaalia ei käytetä muuhun tarkoitukseen kuin tässä tutkimuksessa tarvittavissa toiminna. (Ronkainen ym. 2013, 118–121.) Julkaistava tutkimusraportti laaditaan siten, ettei se sisällä liike- tai ammattisalaisuuksia tai muita laissa (laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta) salassa pidettäväksi määrättyjä tietoja (Turun ammattikorkeakoulu 2014).

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Päivähoidon työntekijöiden kokemuksia toimintaterapiasta

Haastattelujen kautta selvisi, että työntekijöiden kokemukset ja tietämys aikaisemmasta toimintaterapiasta vaihtelivat hyvin laajasti. Suurimmalla osalla työntekijöistä oli todella vähäinen kosketuspinta toimintaterapiaan ennen tätä Kaariinaan tullutta varhaiskasvatuksen kiertävää toimintaterapeuttia. Osalla työntekijöistä taas oli jo entuudestaan hieman enemmän kokemusta toimintaterapiasta, riippuen siitä minkälaisessa työssä itse oli toiminut ja minkälainen työkokemus sekä koulutustausta heille oli kertynyt.

Aikaisempi toimintaterapia koettiin etäisempänä ja siten, että se tapahtui jossakin muualla eristyksissä ja erillään muusta lapsiryhmästä. Toimintaterapia itsessään miellettiin jumpaksi tai vastaavanlaiseksi hieno- ja karkeamotoriikan liikunnalliseksi toiminnaksi. Toimintaterapeutti itse kertoi haastattelussa, että joissakin paikoissa hänet on alkuun mielletty ”jumppatädiksi”. Pääsääntöisesti kuitenkin eniten integroiduissa ryhmissä ja erityistä tukea tarvitsevien lasten kanssa työskennelleet olivat tietoisempia toimintaterapiasta ja siitä mitä se sisältää.

Kaikkein konkreettisin on se et nyt se tapahtuu siinä ryhmän sisällä, Siihen pääsee kaikki osalliseksi. Niin lapset ku aikuisetki, se on tullu lähemmäks meitä. Se oli aikaisempi semmosta ulkopuolista toimintaa ja nyt se on lähellä olevaa. Kaikkia auttavaa, kaikkia tukevaa. H5

Nyt se terapia tai terapeutti tulee lähelle, hän on näkyvämpi selkeesti. Aikaisemminhan moni lapsi kävi toimintaterapiassa jossakin muualla pääsääntöisesti. Ni nyt se on siinä läsnä... Yksityiset toimintaterapeutit näyttäytyy tosi harvoin meidän arjessa, lähinnä sitte ku on lapsipalaveri ni sitte he tulee paikalle. H6

Toisaalta tutkimuksen haastatteluista kävi ilmi, ettei nykyistä toimintaterapiaa ja aikaisempaa toimintaterapiaa voida täysin edes verrata toisiinsa tai vastakkain asetella. Ne kuitenkin toimivat erilaisista lähtökohdista ja tarpeista katsoen, hieman myös täydentäen toistensa työkenttää.

Mä jotenkin nään et me ei olla mitenkään vastakkain, vaan enemmän niinku tukee toisiansa... Eikä tämmönen kaupungin oma toimintaterapeutti ikinä pysty antamaan niin syvää ja pitkäkestoista toimintaterapiaa mitä lapsi saa tuolta muualta. Tavallaan puhutaan kahdesta aivan eri asiasta. H4

Se on kuitenkin hidaskasvatus prosessi kun lapsi rupee saamaan sitä ostopalveluna sitä terapiaa. Et Pirjo on semmone täsmäisku et nyt tota tarvitaan et tule apuun, ni Pirjo pääsee niinku suhteellisen nopeasti auttamaan ja saadaan pikku vinkkejä.. Mut se on taas sit niin erityyppist ku lapsi saa sitä yksilöterapiaa, et siin on taas ihan eri lähtökohta. H4

Haastatteluissa nousi selvästi esille se, että päivähoidon työntekijöiden omasta mielestä tietoisuus toimintaterapiasta ja siihen kuuluvista asioista koettiin lisääntyneen huomattavasti Kaarinan varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin tultua ja hänen kauttaan saadun informaation avulla. Toimintaterapeuttikin kertoi huomanneensa saman asian, että nykyisin toimintaterapiaan liittyvistä seikoista tiedetään enemmän. Toimintaterapeutti kuitenkin korosti sitä, että kentän tarpeet ja päiväkotien työntekijöiden lähtötaso esimerkiksi tietoisuudessa sekä havainnoissa ovat erilaisia. Toimintaterapeutti kertoi, että yksi hänen tavoitteistaan onkin juuri tämän tiedollisen ymmärtämisen lisääminen.

On ehkä tullu sellane tietty syvyys ja oppinu itekki niinko et tarkemmi viel seurailleen tietty lapsii. Ehkä nyt on silmät auennu, et iteki on ihan et ei hyvänen aika ei tol penskal oo voimii vetää noit housui jalkaan... Niist on tullu semmosii heräämisii ku niist on puhuttu ääneen. H3

Mä ainaki olen saanu paljon enemmän itelle, tavallaan semmost tietoo et mitä se toimintaterapeutti oikeesti tekee. Et se on sitä myöten tullu ku toimintaterapeutti on vähän jalkautunu tänne meidän piiriin. H8

Kiertävän toimintaterapeutti koetaan erittäin hyvänä moniammatillisena lisänä työntekijöiden arkeen ja itse toimintaterapia on tullut lähemmäksi päivähoitoa kun toimintaterapeutti on niin sanotusti yksi omista. Toimintaterapeutti itsekin kertoi haastattelussa, että tausta varhaiskasvatuksen puolelta on ollut suuri vahvuuskijä nykyistä työtä ajatellen.

Myös nykyinen uudenlainen työmuoto koettiin työntekijöiden keskuudessa hyvin positiivisena uutena aluevaltauksena, josta Kaarinassa voidaan olla ylpeitä. Työntekijöiden mielestä varhaiskasvatuksen kiertävä toimintaterapeutti on tervetullut hyvä lisä palveluihin, eikä siitä tulisi missään nimessä luopua.

Tää on semmost mihen suuntaan pitäis yleensäki mennä, et se toimintaterapeutti tulee sinne päiväkotiin ku se on kuitenkin se paikka mis lapsen tulee toimia ja selviytyä. H3

Tää on tosi hieno juttu! Ite kun oon naapurin pienestä kunnasta, ni sielläki sanonu et Kaarinas on tämmönenki hienous olemassa, ni siellä pyöriteltiin silmiä että ihanko oikeesti varhaiskasvatuksen oma toimintaterapeutti?! Ihan varmasti sillain uuraa uurtaja Kaarinassa ollaan tämmösen asian kanssa. H5

5.2 Toimintaterapian kautta saatu tuki päivähoitoon

Varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapian kautta toimintaterapia koetaan jalkautuneen ryhmiin ja kaikkien tietoisuuteen aikaisempaa enemmän, josta hyötyvät ihan kaikki. Toimintaterapeutti on läsnä ja saatavilla hyvinkin nopeasti kun apua kaivataan. Nykyisen mallin avulla tuen tarvitseville saadaan aikaisempaan verrattuna tukea ja neuvoja nopeammin. Se on niin sanottua täsmätukea ja -apua, kartoitus tilanteeseen heti kun sitä tarvitaan. Toimintaterapeutti itsekin kokee, että hänen kauttaan saatava toimintaterapia on enemmän läsnä päivähoiton arkea ja ennaltaehkäisevyyteen kiinnitetään paljon huomiota.

Erytisopettajat taas kokevat saaneensa omaan työhön tarvitsemaansa moniammatillista tukea sekä eri ammattilaisen näkökulmaa ja tietämystä. Lisäksi heidän työnsä on toimintaterapeuttisilta lähtökohdista katsottuna keventynyt ja he voivat keskittyä paremmin heidän omaan perustehtävään.

Nykyinen kiertävä toimintaterapia näyttäytyy tutkimuksen mukaan selvästi ennaltaehkäisevänä toimintana. Ei tarvita esimerkiksi diagnoosia, että lapsi saa tarvitsemaansa apua. Se on kuitenkin aikaa vievä prosessi ennen kuin esimerkiksi toimintaterapiaa saa oikeasti, nyt päästään heti toimeen ja aloittamaan tukitoimia toimintaterapian saralla.

Nääki lapset mitä meil on ni heil ei oo viel mitään diagnoosii, et meil on vaan huoli heränny et näihi muihin tarvii jonku lähetteen tai muun semmosen ennen ku pääsee... Tarvittava apu tulee niinko aikaisemmi ja päästään niinko samantien tekeen siin kohtaa ku huoli on heränny ja päästään työstämään sitä. H2

Nyt päästään alkamaan toimimaan, siinä jo Pirjon tuki kun ei ole mitään diagnooseja ynnä muita semmosia. Et aika nopeesti ja se on hyvä! H4

Työntekijöiden mielestä on myös hyvä asia, että lapsi saa tutussa ympäristössään tukea ja se tapahtuu hänen arjessaan sekä hänen elämäänsä kuuluvissa ympäristöissä. Ei tarvitse lähteä erikseen muualle tai erillisiin tiloihin, joka tavallaan myös vähentää lapselta erilaisuuden kokemista kun tukitoimet tapahtuvat hänelle tärkeissä elämän piireissä. Toisaalta myös muutkin lapset ryhmässä pääsevät nauttimaan toimintaterapian hyvistä keinoista ja menetelmistä kun nykyinen toimintaterapia tapahtuu myös osittain ryhmissä.

Pirjon toiminnan kautta me on nähty, lapsen ongelmat on tullu niinku näkyvämmäks, et mekin pystytään sitten ihan arkitilanteissa sitten hänen neuvojen ja ohjeitten mukaan auttamaan sitä lasta... Hänellä on semmosta tietotaitoa mitä minulla ei ainakaan oo. H5

Pirjo on niinku oikeesti läsnä meidän arjessa, eikä se tuu niinko paperisena se versio et näitä ja näitä olis hyvä tehdä tämän lapsen kanssa... niit jumppajuttui on siirtyny myöskin meidän hyvin pärjäävillekin lapsille ja hekin varmaan saa kanssa niistä tukea omaan kehitykseensä. Eihän se oo vaan niin et se tekee hyvää vaan noille erityisille vaan ihan kaikille. H3

Haastatteluissa työntekijät kertoivat saaneensa työhön hyviä vinkkejä ja neuvoja kiertävältä toimintaterapeutilta miten toimia siinä arjessa. Varsinkin perushoitotilanteisiin koettiin saaneen paljon toimivia mutta yksinkertaisiakin ohjeita, joita ei välttämättä olisi itse edes keksinytkään. Saatetaan huomioida enemmän sitä miten ohjeistetaan lapsia vähemmällä puheella, kun taas joskus kosketus tai pieni sanamuotokin saattaa riittää viemään tilannetta eteenpäin.

Mä en oo koskaan ennen miettiny sitä noin kohta kohdalta... Mä oon saanu teoreettisen selityksen miksi, must se on aina ihanaa ku mä saan tietää miks joku asia toimii just niinko se toimii. Ni Pirjo on hyvin kertonu sen ja mä sisäistän sen itte ja pystyn tekemään uusiiki, keksimään itteki vähän tekniikoita. H3

Katso peukaloita koko ajan. Ompa yksinkertaista, ku mä vaan sanon et pidä siitä kiinni... ja ku se ei oo ku pieni sanamuoto. Ja se on niin pienest kiinni, mut me ei niinku täs kiireises arjes sitä ehkä tuu miettineeks. H8

Toimintaterapeutin ja erityisopettajien vetämät työllat on koettu työntekijöiden keskuudessa todella hyödyllisiksi ja tehokkaiksi. Nämä toiminnalliset työllat toimintaterapeutti itsekin nosti esille hyvänä yhteistyön muotona. Työntekijät kokevat saaneensa työilloista hyviä arkeen sopivia konkreettisia vinkkejä ja ohjeita ja näitä työilloja saisi olla enemmänkin. On koettu, että näistä illoista on saatu paljon enemmän irti kuin mistään koulutuksista vähään aikaan. On myös ollut hyvä asia, kun koko työyhteisö on voinut olla mukana, niin kaikki yhdessä muistavat asioita illasta eri tavoin ja toisiaan täydentäen.

Työntekijät kertoivat myös saaneensa kiertävän toimintaterapeutin kautta omaan työhönsä tietynlaista varmistusta omalle toiminnalleen, että on tehty tietämättäänkin oikeita asioita toimintaterapian näkökulmasta ajateltuna ja siihen on myös saatu teoreettinen perustelu miksi niin kannattaakin toimia. Positiivisen palautteen kautta on saatu toisaalta lisää pontta tehdä töitä, mutta myös kehitellä ja soveltaa itsekin uudenlaisiakin tapoja toimia.

Toisaalta työntekijät kertoivat myös, että tämän kiertävän toimintaterapeutin kautta on saatu tarvittavaa ravistelua sekä herättelyä oman toiminnan suhteen. On saatu ulkopuolisen ja eri ammattilaisen näkemystä sekä uudenlaista näkökulmaa tehdä työtä. Tämän myötä on alettu aikaisempaa enemmän miettiä ja kyseenalaistaa esimerkiksi yhteisesti sovittuja turvallisuussääntöjä ja lapsikohtaisia rajoja toiminnan suhteen. On koettu hyväksi asiaksi, että näistäkin puhutaan ääneen. Työntekijät kokivat, että varsinkin tietoisuus on lisääntynyt valtavasti itse toimintaterapiasta mutta myös lapsikohtaisesta kasvusta ja siitä, mitä keneltäkin edes voi vaatia taidollisesti. Lisäksi työntekijän havainnointitaitojen ja -silmän kehittymiseen on saatu kiertävän toimintaterapeutin kautta toimivia ohjeita mallinnuksen kautta. Ja näin ollen osataan miettiä ehkä lasta yksilöllisemmin, mutta kokonaisuutena.

Must on ollu hauska ku mä oon tehny jotain ihan mitä mä teen aina, ni Pirjo on avannu niitä et toi on hirveen hyvä ku sä samaan aikaan opetat tätä ja tota... Ei sillä et me oltais jouduttu muuttamaan vanhojakaan toimintatapoja mut me ollaan saatu pontta jatkaa niitä mitä me tehdään hyvin ja sit saatu viel lisää siihen... H3

Opettavaista myös se, hän näytti sen liikkeen tai tekemisen sekä niinkun normaalisti toimivalla lapsella että sitten sellasella lapsella jolla oli jotaki hankaluutta. Sillon näki välittömästi sen eron, löyty vertailukohde. H5

Toimintaterapeutin haastattelussa nousi esille samanlaisia asioita mitä työntekijöiden haastatteluista. Toimintaterapeutti pyrkii omasta mielestään herättämään työntekijöiden keskuudessa tarvittavaa keskustelua sekä pohdintaa toimintatavoihinkin liittyen mutta myös antavansa positiivista palautetta. Toimintaterapeutin tavoitteena on lisätä tietoisuutta muun muassa asiayhteyksistä sekä ymmärrystä toimintaterapiasta mutta myös lapsen toiminnallisuuteen liittyvistä seikoista ja käytännön havainnointitaidoista. Lisäksi tavoitteena olisi tuoda toimintaterapeutisesta näkökulmasta hyviä käytäntöjä päivähoiton arkeen. Toimintaterapeutin työn haasteina ovat muun muassa talokohtaiset työntekijöiden tietoisuuden ja aktiivisuuden erilaiset lähtökohdat sekä lasten erilaiset tarpeet toimintaterapian suhteen.

Vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön työntekijät kokevat saaneensa kiertävän toimintaterapeutin kautta tukea. Jos on ollut tarvetta, niin lapsikohtaisiin palavereihin on saatu toimintaterapeutti mukaan, ja tätä kautta vanhemmat ovat

saaneet kotiinkin ohjeita ja vinkkejä miten toimia lapsen kehitystä tukevin keinoin. Toimintaterapeutti kertookin, että tämän kaltainen tukimuoto on lisääntynyt ja hän kokee sen hyvänä yhteistyön muotona. Toki toimintaterapeutti itse toivoisi ehtiänsä enemmänkin antamaan aikaa vanhempien suuntaan tehtävälle yhteistyölle, mutta nykyiset resurssit eivät kuitenkaan riitä aivan kaikkeen.

Päivähoidon työntekijöiden haastatteluissa toisaalta nousi esille sitäkin, että monelle vanhemmille saattaa olla jo terapia-sanana niin vaikeasti hyväksyttävä. Päivähoidon oma toimintaterapeutti on saatavilla päiväkotiin eri tavoin kuin aikaisemmin, ja se jo itsessään madaltaa vanhempienkin kynnystä ottaa vastaan tukimuotoja kun se tapahtuu lapsen arkeen kuuluvissa ympäristöissä. Myös terapeutin kertomana joku asia saattaa mennä vanhemmille paremmin perille kuin pelkästään päiväkodin työntekijöiden sanomana. Toimintaterapeutin mielestä tähän on nyt viimeaikoina kuitenkin tullut pieni negatiivinen suuntaus kun vanhemmat odottavat, että kaikki toimintaterapiaan liittyvä tapahtuu siellä omassa päivähoitopaikassa.

Terapia sanana on kuitenkin hirvitys monelle ja sitten se lapsi jää saamatta sitä tiettyä tukea... Täältä ei irroteta ketään muualle, vaan se on täällä, ni sit vanhempienki on helpompi hyväksyy. Ja sit ku viel näkee et siit on hyötty omal natiaisel, ni sitte jos on viel tarvetta jonnekki muuallekin sit oikeesti lähtee tai tutkimuksiin ni se kynnyks siinäki madaltuu. H3

Et sekin madaltaa vanhempien kynnystä et Pirjo on täällä läsnä, ni vanhempien on helpompikin suostua siihen. H4

5.3 Toimintaterapian ja päivähoitojen yhteistyö

Yhteistyö päivähoitojen työntekijöiden ja kiertävän toimintaterapeutin välillä koetaan erittäin hyväksi ja toimivaksi. Se on avointa ja keskustelevalaista. Yhteistyön myötä työntekijöiden käsitys toimintaterapiasta on lisääntynyt huomattavasti. Yhteistyö on vastavuoroista, jossa molemmat osapuolet voivat antaa toisilleen jotain. Se on kuitenkin tasavertainen suhde, jossa ollaan samalla aaltopituudella ja samoilla linjoilla asioista, joissa päämäärä on sama kaikille.

Hän on yksi meistä! Ne aikaisemmat toimintaterapeutit, jotka ovat käyneet täällä päiväkodissa, on niin kuin ulkopuolisia työntekijöitä, ja jotka on kaupungin omia niin onhan siinä selkeä ero. H2

Se on semmonen ihminen joka tulee joka tapauksessa ja on läsnä ja viettää aikaansa, ja hänellä on oma näkemyksensä. Ni sit on helppo ottaa puheeksi jos on jotain kysyttävää tai tarvitsee neuvoo. Se on työntekijän näkökulmasta hyvä asia et se on osana varhaiskasvatusta. H5

Myös se on edesauttanut yhteistyön sujuvuutta, että kiertävä toimintaterapeutti on tehnyt töitä jo ennen tätä päivähoiton ja varhaiskasvatuksen saralla. On siis jo entuudestaan tuttu useammalle kaupungin työntekijällekin. Se on selvästi auttanut kiertävää toimintaterapeuttia ymmärtämään niin realiteetteja kuin resurssijakin kentän puolelta. Lisäksi kyseessä olevan toimintaterapeutin luonne on päivähoiton työntekijöiden kokemuksen mukaan helposti lähestyttävä ja hän on iloinen, myönteinen sekä positiivinen ihminen. Työntekijöille on ollut varsinkin hyödyllistä se, että he ovat saaneet eri ammattilaisen näkökulmaa tilanteisiin, jotka heitä ovat mietityttäneet. Kun pyytää apua, niin sitä myös saa.

Ainaki mun mielest on ollu tosi hyvä siin mieles just et on saatu tosi paljo tietoo ja ohjeistust. Helppo lähestyy. Avointa keskusteluu, ei tarvii miettii uskaltaako kysyä vaan kaikkea voi ja uskaltaa aina kysyä ja varmasti saa ohjeistusta.. Jos ei just sil hetkel ni sit seuraavas hetkes ku on aikaa. H2

On helpottanut et hän on kuulunut tähän työyhteisöön aikaisemmin ja on tuttuja täällä. Ja se että hän on ylipäätään tehnyt päivähoitossa töitä, ni se auttaa häntä ihan selkeesti ymmärtämään ne realiteetit mitä tuol kentäl on, mitä voi odottaa ja olettaa henkilökunnalta ja ne ei oo, neuvot sillä tavalla yliampuvia. H6

Ristiriitoja päivähoiton työntekijöiden ja kiertävän toimintaterapeutin välillä ei ole juurikaan. Haastatteluista nousi esille ainoana haasteena se, että ajankäytön suhteen on ongelmia. Esimerkiksi lasten vanhemmat tulevat ja menevät päivähoitossa omien menojen mukaan eli toimintaterapeutti ei välttämättä näe vanhempia ollenkaan päivähoiton arjessa. Varsinkin vuorohoidossa tämä korostuu entisestään kun lapsetkin ovat paikalla eri aikoja, joka taas vaikuttaa muun muassa toimintaterapeutin vetämiin leikki- ja liikuntaryhmiin esimerkiksi lapsen poisoloina. Työntekijät kokevat myös, että on ollut opettavaista päästä seuraamaan toimintaterapeutin työskentelyä. Ja tähän tietysti toivotaan lisää aikaa ja mahdollisuuksia osallistua, mutta aina kuitenkin ei ole mahdollista irrottautua lapsiryhmästä ja toiminnasta.

Sitte ku toimintaterapeutti pystyis olemaan pidempiä aikoja niin näkis niitä tilanteita ja oppis tuntemaankin lapset paremmin et mikä liittyy mihinkin.. niin olis helpompi löytää niitä hyviä vaihtoehtoja ja toimintatapoja... et se on just tää resurssikysymys... H1

Pirjolta tavallaan puuttuu se että hän ei välttämättä näe niitä vanhempia, et tavallaan siihen riittävään tukeen kuuluis aikaa tavata niitä perheitä... Mut tää on tietysti ajallinenki ongelma, Pirjo ei oo aina meidän talossa ja vanhemmat tulee ja menee eri aikoihin. H4

Toimintaterapeutin haastattelusta kävi ilmi, että muun muassa hänen työn aika-
tauluttaminen on muuttunut ensimmäisen toimintavuoden jälkeen. Nyt toiminta-
terapia-aikaa rajataan entistä tarkemmin eniten siitä hyötyville lapsille ja on pe-
rustettu erilaisia toimintaterapeuttisia ryhmiä, joiden puitteissa toimintaterapeutin
resursseja jaetaan. Toki aika ei nykyiselläänkään riitä aivan kaikkeen, mutta toi-
mintaterapeutti pyrkii mahdollisuuksien mukaan löytämään aikaa kaikille tukea ja
konsultaatiota tarvitseville. Toimintaterapeutti kertoo, että nyt esimerkiksi perhe-
päivähoitajat ovat löytäneet hänen tarjoaman tukimuodon päivähoitossa ja sieltä
yhteydenotot ovatkin lisääntyneet huomattavasti viime aikoina. Valitettavasti
heille toimintaterapeutti onkin joutunut tarjoamaan konsultaatioaikoja pidemmän
ajan päähän, kun aikaresurssit yhdellä työntekijällä ovat rajalliset.

Työntekijät mainitsivat haastatteluissa myös, että on ollut hyvä asia kun on voitu
suunnitella kaikkea yhteistyötä ja päiväkotikohtaisten tarpeitten mukaista toimin-
taa yhdessä toimintaterapeutin kanssa. Tavaroiden lainaus on ollut myös mukava
lisä päivähoitons arkeen, vaikka tässäkin toimintatapa kehittyy varmasti edelleen.
Välinelainauksen kautta kaikki lapset pääsevät nauttimaan näistä toimintatera-
pian välineistä ja tietynlainen kateuskin vähenee lasten keskuudessa.

Hienona asiana koetaan niin päivähoitons työntekijöiden kuin toimintaterapeutin
osalta se, että kiertävällä toimintaterapeutilla on hyvät yhteydet muun muassa
Turun ammattikorkeakouluun. Yhteistyö koetaan toimintaterapian suhteen hy-
vänä yhteistyökumppanina ja lisäapuna kiertävän toimintaterapeutin työhön. Li-
säksi Olkkari -hankkeen kautta Kaarinassa työskentelee toinen toimintatera-
peutti, jonka kanssa varhaiskasvatuksen kiertävä toimintaterapeutti tekee paljon
yhteistyötä.

Pirjol on myöskin niinku hyvä kontakti tonne amkiin, koska hän on itte opiskellu siel
ja hän tuntee sen opettajan joka tätä pyörittää siel. Et sekin yhteistyö pelaa hyvin,
oikeestaan tää on oikeen voimakolmikko et Pirjo, Essi ja sitte se amki. H6

5.4 Toimintaterapian kautta tulleet käytännöt sekä työn kehittämisen kohteet

Haastatteluista nousi esille, että työntekijöiden keskuudessa liikunnan osuutta mietitään ja huomioidaan toiminnassa enemmän. Liikunnalliset toiminnot ovat lisääntyneet eikä enää istuta niin paljoa. Lisäksi myös tarkkaillaan enemmän koko ryhmäkohtaisesti esimerkiksi keskivartalon hallintaa, kurottamisia, kahden käden toimintoja ja liikkeen pilkkomista osiin. Keinuissa voidaan keinua sivuttain, ritari-asentoa käytetään pukemistilanteissa, erilaisia painotyynyjä hyödynnetään päivittäisissä toiminnoissa. Ja nämä kaikki hyödyttävät päiväkotiryhmän jokaista lasta, ei vaan niitä yksittäisiä joilla on jokin tuen tarve. Työntekijät itse toivovat lisää työiltoja, sillä he kokevat saavansa niistä todella paljon vinkkejä arkeen käytettäväksi. Toimintaterapiavälineiden lainausmahdollisuus on ollut hyödyllistä, sillä näin kaikki lapset ryhmässä pääsevät kokeilemaan sekä nauttimaan niistä.

Sitte se työilta minkä hän piti yhdessä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa oli taas niinko työntekijöille antoisa juttu. Mut enemmänki kaivattais tähän arkeen. H1

Sit yks on kun hän on pystyny välil jättämään niit hänen toimintavälineit tänne et me on saatu käyttää niit myös tuol mejän jumpis. Et sillo kaikki pääsee kokeileen et voi kaikkien kans testaila ja ettei ne oo vaan niille tietyille lapsille, vaan koko ryhmälle... Ja sit ku ne on tosi hauskoit ne vempaimet. H2

Työntekijät myös mainitsivat, että vanhempien suuntaan yhteistyö kiertävän toimintaterapeutin osalta on ollut vähäisempää. Työntekijät mielestä riittävään tukeen kuuluisi myös se, että ehdisi myös tapaamaan vanhempia enemmän mitä tällä hetkellä resursseja riittää. Toimintaterapeutti voisi lapsikohtaisten palaverien lisäksi mennä vanhempainiltoihinkin kertomaan omasta työstään ja jalkauttamaan tietoa myös vanhempien suuntaan.

Työntekijät kertoivat, että päiväkodin arjessa toimitaan hyvin paljon kiertävän toimintaterapeutin ohjeitten mukaan niissä raameissa mihin on oikeasti mahdollisuuksia. Isot lapsiryhmät ovat suuri haaste toteuttaa ihan kaikkea toimintaa mikä olisi tarpeellista. Vaikkakin kiertävän toimintaterapeutin ohjeet ovatkin käytännönläheisiä ja konkreettisia, eivätkä ne ole yliampuvia realiteetteihin nähden, niin arjen kiire hankaloittaa toteutusta. Tämän vuoksi koetaan, että tietynlaisesta tiiviimmästä ja säännöllisemmästä sekä jatkuvasta silmien avaamisesta olisi paljon

hyötyä jatkon kannalta. Toisaalta toivotaan myös lisää tietoisuutta toimintaterapian mahdollisuuksista kaikille, nyt aktiivisimmat yksiköt ja työntekijät osaavat ottaa itsekkin tarvittaessa apua toimintaterapeutilta ja ne hiljaisemmat jäävät ”jalkoihin”. Välillä myös työntekijöiden omassa keskuudessa saattaa olla haasteellista saada uusia asioita muutettua käytännön arjen toimintaan kun vastarintaa saattaa esiintyä pienessä määrin.

Työntekijöiden toiveena olisi, että toimintaterapeutti voisi olla useammin läsnä päiväkodissa. Haastatteluissa nousi myös esille vahvasti, että haaveena olisi jos näitä kiertäviä toimintaterapeutteja voisi olla useampikin. Näin nykyinen toimintaterapeutti saisi työparin, mutta myös kentän tarpeisiin nähden pystyttäisiin vastaamaan paremmin. Siten riittäisi aikaa jokaiseen yksikköön enemmän ja se olisi myös säännöllisempää sekä tiiviimpää. Päivähoidon toimintaterapeutin-resurssimalli nousi myös yhdessä haastattelussa esille yhtenä vaihtoehtona. Toimintaterapeutti itsekkin toivoo varhaiskasvatukseen toimintaterapeuttikollegoita, joiden kautta saisi eri tavoin tukea omaan työhön, mutta myös erityisen tuen puolen ongelmiin.

Voishan olla resurssitoimintaterapeutti, ettei tarvitsis hallita sitä valtavaa päivähoidon kakkua, vaan olis talokohtaisena resurssina. Siinä poistuis tämmösi estei et on tavattavissa ja ryhmät olis säännöllisemmät, toimintaterapeutti tapais perheitä enemmän ja sit hän pystyis jalkauttamaan niit uusii toimintatapoja. H4

Lisää samanlaista! Sais sen tuen useammallekin lapselle eikä vaan semmosel joka suorastaan huutaa sitä apua. Nyhän raapastaan vaan sieltä, vaan niinku jäävuoren huippu pääsee nauttimaan tästä Pirjon osaamisesta ja kun moni muukin hyötyis siitä. H5

Toisaalta haastatteluista nousi esille myös se, että Kaarinassa on suuri pula puheterapeuteista ja sekin olisi yksi epäkohta, jota tarvitsisi korjata. Ehdotuksena tähän työntekijät mainitsivat yhtenä vaihtoehtona, että olisikin puheterapeutti joka tekisi samalla tavalla töitä kuin varhaiskasvatuksen kiertävä toimintaterapeutti. Nämä toiminta- ja puheterapeutti tekisivät työparina yhteistyötä moniammatillisesti.

Ja kuin kompakti paketti se olis jos tulis kaks Pirjoo ja toisel olis se puhepuoli hanskassa ja ku ne yhdistettäis ni sehän olis pommi niinku täällä, mikä sais lapsiperheitä muuttamaan tänne Kaarinaan kiljuen... Ja kyl mä Pirjol soisin sen työparin. H3

Toimintaterapeutin kanssa on juteltu sitä et puheterapeutti ois äärettömän hyvä yhteistyökumppani tähän meidän nykyiseen systeemiin. Ja nyt se varsinkin näyttäytyy kun puheterapeuteista on selkeesti pulaa tai heitä on viimeaikoina ollu kovin niukasti saatavilla. Se olis selkeesti oma lisänsä ja se tarve on suuri. H6

Työntekijät kuitenkin ymmärtävät tämän hetkisen tilanteen, ja sen ettei yksi ihminen voi eikä ehdi kaikkea. Jokaiselle Kaarinan päivähoitoyksikölle kun on jaettava niin sanotusti pieni kakkusiivu. Eli työntekijät kuitenkin nauttivat sekä iloitsivat siitä, mitä nyt jo on tarjolla. Toisaalta taas he myös uskovat ja luottavat siihen, että varhaiskasvatuksen kiertävä toimintaterapeutti itsekin osaa rajata työtään ja kehittää sitä jatkuvasti toimivammaksi. Työntekijöiden näkökulmasta käsin lisäävustakaan ei olisi haittaa.

Lisäksi kauaskantoisesti katsottuna kiertävän toimintaterapeutin työ koetaan ennaltaehkäisevänä toimintana. Näin ollen on varmasti halvempaakin palkata esimerkiksi toinen kiertävä toimintaterapeutti tai kiertävä puheterapeutti, kuin ostaa ostopalveluna ulkopuolisilta näitä palveluja. Työntekijät toivovat, että päättäjien keskuudessa nähdään myös näiden asioiden pitempiketoiset vaikutukset. Työntekijöiden näkemyksen mukaan kuitenkin tarve toimintaterapialle on suurta ja sen tarve mahdollisesti jopa kasvaa tulevaisuudessa. Tälläkin hetkellä joudutaan valitsemaan tuen tarvitsevista ne kaikkein eniten apua kaipaavat, kun kiertävän toimintaterapeutin resurssit ovat kuitenkin rajalliset.

6 TUTKIMUKSEN ARVIOINTI JA POHDINTA

6.1 Tutkimustulosten yhteenveto

Toimintaterapian ja päivähoidon yhteistyöstä löytyy jonkin verran tutkimuksia, mutta varsinaisia tutkimuksia päivähoidossa kiertävästä ja toimivasta toimintaterapeutista ei juurikaan löydy Suomen mittakaavassa etsittyinä. Jenni Hirvosen ja Liisa Salon (2010) sekä Hanneriikka Sivosen (2013) tutkimuksien tuloksista käy ilmi, että toimintaterapian ja päivähoidon yhteistyön lisäkehittämiselle on tarvetta. Hirvosen ja Salon (2010) tekemässä opinnäytetyössä on myös jatkotutkimusehdotuksena, että tutkittaisiin olisiko mahdollista saada päivähoitoon oma toimintaterapeutti tai löytyisikö sellainen jo jostain kunnasta. Kansainvälisesti katsottuna tutkimustietoa löytyykin enemmän lasten toimintaterapian toteuttamisesta muun muassa päiväkodeissa. Esimerkiksi Yhdysvalloissa tehdyn tutkimuksen tulosten mukaan erityistä tukea tarvitsevat lapset sekä myös ryhmän muutkin lapset hyötyivät huomattavasti integroidusta toimintaterapiasta (Bazyk ym. 2009, 160–171).

Jyväskylässä toimivan kiertävän toimintaterapeutin Anitta Hiekkataipaleen työstä on tullut hyvää positiivista palautetta päivähoidon kentältä ja hänen työnsä toivotaan jatkuvan jatkossakin. Hiekkataipale kertoo, että eri puolelta Suomea on tullut yhteydenottoja liittyen tähän uuteen työmuotoon ja millä tavoin sitä voisi muualla toteuttaa. Valitettavasti käytännössä kuitenkin useimmiten taloudelliset syyt estävät tämänlaisen työmallin toteuttamista, vaikka tarvetta sille olisikin. (Ahvonen 2006, 9.)

Aikaisemmat tutkimukset kaiken kaikkiaan osoittavat, että päivähoidossa hyödyttäisiin yksilökohtaisesta, mutta myös koko lapsiryhmään kohdennetusta integroidusta toimintaterapiasta. Esimerkiksi Jyväskylässä toimivan kiertävän toimintaterapeutin myötä käy myös ilmi, että pelkästään päivähoidossa toimivasta toimintaterapeutista olisi hyötyä muuallakin Suomessa. Toiveena ja tavoitteena on saada toimintaterapiaa integroitua enemmän lapsen arkeen päivähoitoryhmässä

sekä työkaluja työntekijöille päivähoidon tilanteisiin. Ajankohtaisena suuntauksena onkin yhdistää muun muassa toimintaterapia suoraan lasten omiin toimintaympäristöihin ja tavalliseen elämään kuuluviin toimintoihin.

Tutkimukseni keskeisimmät tulokset osoittavat, että tämän kaltaiselle uudelle työmuodolle on ollut tarvetta päivähoidon kentällä ja se on koettu erittäin hyödylliseksi moniammatilliseksi lisäksi päivähoidon työntekijöiden keskuuteen. Päivähoidon työntekijöiden kokemuksen mukaan varhaiskasvatuksen kiertävä toimintaterapeutti on osa päivähoiton työyhteisöä ja näin ollen myös läsnä sekä lähellä työntekijöiden arkea. Toimintaterapeutti on myös saatavilla tarvittaessa nopeammin apuun. Työntekijät kokevat kiertävän toimintaterapian myös ennaltaehkäisevänä toimintana, kun lapsi voi saada tukea heti huolen herättyä ilman diagnoosia tai erillisiä läheteitä.

Työntekijät myös kertoivat, että nykyään liikunnallisuuteen kiinnitetään entistä enemmän huomiota päivähoiton arjessa ja toimintaterapeutin antamia käytännöllisiä vinkkejä sekä ohjeita käytetään päivittäisissä toiminnoissa. Tämän kautta koko lapsiryhmä pääsee niistä hyötymään. Liikunnan lisääminen päivähoiton arjessa ja kaikissa toiminnoissa on todella hyvä asia, sillä viime aikoina ovat olleet erityisesti esillä lasten arkiliikunnan väheneminen sekä miten liikuntasuositukset eivät toteudu päivähoitossa. Liikkumattomuus altistaa esimerkiksi erilaisille sairauksille ja murtumille. (Sneck 2014; Jyväskylän yliopisto 2015.)

Toimintaterapeutin ajankäytön sekä resurssien suhteen kuitenkin koettiin haasteellisuutta työntekijöiden keskuudessa. Tästä yhteenvetona voidaan todeta, että yhteistyön ja kiertävän toimintaterapeutin ajankäytön ja resurssien suhteen ja niiden kehittämiseen tulee löytää keinoja sekä toimivia välineitä entisestään. Vaikka toimintaterapia koetaankin arvostetuksi sekä hyödylliseksi keinoksi tukea lasta ja työntekijöitä päivähoiton kentällä, niin silti tulee lisätä muun muassa juuri tietoisuutta toimintaterapeutin työstä ja järjestää yhteistä aikaa eri ammattilaisten välille, jotta työmuotoa sekä yhteistyön kaikenlaisia mahdollisuuksia voidaan kehittää entistäkin toimivammaksi. Toiminnallisten työiltojen ja toimintaterapeutin käyntien säännöllisyys ovat yksi keino vastata kentän tarpeisiin.

Tutkimustulokset toivat esiin erilaisia kehittämisideoita yhteistyön ja moniammatillisuuden lisäämiseksi. Suurimpana toiveena työntekijöiden keskuudessa nousi kiertävien toimintaterapeuttien määrän lisääminen, joka toisi resurssi- ja aikatauluongelmiin ratkaisua. Lasten vanhempien suuntaan tehtävässä työssä toimintaterapeutin osalta toivotaan mahdollisuuksia aktiivisempaan rooliin. Tämä voidaan mahdollistaa muun muassa palkkaamalla toinen toimintaterapeutti, jotta resursien puitteissa siihen voisi olla mahdollisuuksia. Myös vanhempien suuntaan toimintaterapiaan kuuluvista asioista tiedottaminen vaatii esimerkiksi vanhempainiltoihin osallistumista sekä internetistä löytyvän tiedon tarkentamista. Lisäksi Kaarinan puheterapian ongelmallinen tilanne tulisi jollakin tavalla saada ratkaistuksi, johon kehitysideana esitettiin nykyisen kiertävän toimintaterapeutin mallin mukaista puheterapeuttia. Nämä kaksi terapeuttia toimisivat yhteistyössä moniammatillisesti työparina.

6.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Avoin sekä rehellinen toimintatapa koko tutkimuksen aikana on tärkeää. Vuorovaikutussuhteiden toimivuudesta huolehtiminen ja avoin dialogi kaikkien yhteistyökumppaneiden välillä auttavat tutkimuksen eteenpäin viemisessä sekä oikeanlaisten luotettavien tutkimustulosten saamisessa. Lupakäytännöistä huolehtiminen jo ennen varsinaisen tutkimuksen aloittamista, mutta myös tutkimuksen edetessä on erityisen tärkeää, jotta tutkimus tulee tehdyksi oikealla tavalla alusta alkaen. (Ronkainen ym. 2013, 34–35, 126–127.)

Ennen tutkimuksen varsinaista aloitusta tehtiin Kaarinan kaupungin varhaiskasvatuksen johtajan kanssa toimeksiantosopimus, jonka jälkeen hain tutkimuslupaa samaiselta johtajalta. Tutkimusluvan (Liite 1) saatua aloitin tutkimustyön sekä haastattelut. Tutkimuksen aikana tiedotin tutkimuksen kulusta ja siihen liittyneistä asioista myös toimeksiantajaa sopivin väliajoin, jotta hänelläkin olisi tarvittavaa tietoa ja koko tutkimus olisi niin sanotusti läpinäkyvää.

Tutkimuksen haastatteluun osallistuminen oli vapaaehtoista ja siihen kysyttiin jokaiselta osallistujalta erikseen lupa. Haastatteluajankohdat sovin haastateltavien

kanssa henkilökohtaisesti erikseen. Kaikki haastattelut ovat luottamuksellisia ja käsittelin niitä tutkimuksessani nimettöminä, eikä tutkimuksen kautta saatuja tietoja käytetty muuhun kuin tutkimustarkoitukseen. Haastattelunauhat hävitettiin tutkimuksen raportoinnin jälkeen.

Kaikille osapuolille selitettiin tarkasti, mitä ollaan tekemässä, miksi ja millä tavoin sekä mihin tarkoitukseen kaikkia tietoja käytetään. Tutkimukseen osallistuville selvitettiin myös miten anonyymiyys suojataan eri tilanteissa. Lupaus henkilöllisyyden salaamisesta yleensä rohkaisee ihmisiä kertomaan rehellisesti ja tämä taas helpottaa tutkimuksen tietojen keräämistä. Valmiissa tutkimuksessa tutkittavien henkilöllisyys ei tule esiin, eikä yksittäisiä vastauksia ryhmähaastatteluista pystytä yhdistämään keneenkään yksittäiseen henkilöön. Tämä perustuu luottamukseen ja siihen, että tutkija esittää konkreettisesti tutkimuksen eri vaiheet ja miten niissä taataan luottamuksellisuus. Tutkija myös pyytää luvat jokaiselta tutkimukseen osallistuvalla sekä selittää heille heidän oikeudet. (Mäkinen 2006, 93, 114–116, 120; Ronkainen ym. 2013, 34–35, 126–127.)

Hyvä kyselyrunko auttaa tutkimuksen laadukkuuden tavoittelussa. Kysymykset mietitään tarkasti etukäteen muun muassa sisällön ja sanamuodon suhteen, että ne eivät johdattelisi millään tavoin tai vääristelisivät totuutta muillakaan keinoilla. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 184, 103; Mäkinen 2006, 93.) Kysymykset ja haastattelurunko (Liite 2) myös testattiin etukäteen ennen varsinaisten tutkimushaastattelujen aloittamista, jotta itse haastattelutilanteessa olisi käytössä toimivat kysymykset ja tutkimustehtäviin löytyisi vastauksia.

Haastatteluja tehtiin kaiken kaikkiaan yhteensä kahdeksan kappaletta ja haastattavia oli näissä haastatteluissa yhteensä 21 eri ammattinimikkeillä toimivaa työntekijää. Haastattelin myös yksilöhaastatteluna toimintaterapeuttia, jotta sain hänenkin näkemyksensä esille tutkimukseen. Toimintaterapeutin vastaukset toivat kaipaamaani vertailukohtaa päivähoidon työntekijöiden haastatteluista esiin tulleisiin seikkoihin.

Haastattelut toteutettiin eri puolilla Kaarinaa, joten eri alueiden ja yksiköiden työntekijöiden näkemystä on kattavasti huomioituna tutkimuksessa. Haastatteluihin

haastateltavien sekä päiväkotiyksiköiden valikoimiseen ja rajaamiseen kysyin toimintaterapeutilta viimeisintä tietoa siitä, missä hänen työtään ja konsultointia oli tarvittu eniten siihen mennessä. Tämä mielestäni takasi sen, että haastatteluista saatiin todelliseen kokemukseen perustuvaa ja oikeanlaista tietoa tutkimukseen.

Tutkija itse on tutkimuksessa hyvin tärkeä osatekijä, sillä minkään menetelmän käyttö ei poista tutkijan vaikutusta. Tieteellinen tieto on ihmisen tekemää oivaluksien, tulkinnan, loogisen päättelyn ja ymmärryksen kautta tuotettuna. ”Tutkijantonta tutkimusta ei ole olemassa.” Tutkijan on kuitenkin tiedostettava näitä eri osa-alueiden vaikutuksia sekä perustella valintojaan tieteellisten vaatimuksien mukaisesti. Samasta aineistosta voi syntyä erilaisia tulkintoja esimerkiksi eri tarkastelukulmasta katsottuna tai toisen tutkijan tekemänä. Tutkimuksessa tutkimus ja aineisto keskustelevat aikaisempien tutkimuksien sekä eri lähteiden kanssa keskenään, tutkijan kirjoittamana ja tulkitsemana tutkijasubjektina. (Kananen 2010, 69; Ronkainen ym. 2013, 70–73.)

Olen pyrkinyt olemaan tutkijana objektiivinen kaikissa tutkimukseen liittyvissä toimissa, etten vaikuttaisi tutkimustuloksiin millään tavoilla. Perustelen myös tekemäni valinnat ja tuon ne tutkimuksessa esille niin hyvin kuin se on mahdollista. Plagiointia estetään tarkoilla viittauksilla sekä lähteiden merkitsemisellä, eikä muullakaan tavoin tuoteta virheellisesti tai vilpillisesti tietoa tutkimukseen. ”Tutkimuksessa pyritään välttämään virheiden syntymistä.” (Hirsjärvi ym. 2009, 122, 231.)

Saatujen tulosten luotettavuutta ja pätevyyttä voidaan arvioida muun muassa siitä, miten valmiissa opinnäytetyössä on kerrottu tarkasti sekä rehellisesti opinnäytetyön teosta, aineiston keruusta sekä miten tulokset on saatu ja miten niihin on päädytty. Esimerkiksi suorat haastatteluotteet rikastuttavat opinnäytetyössä selittävää osuutta ja mahdollisesti tukevat tutkijan perusteluja. Luotettavuuden kriteerinä viime kädessä on tutkija itse ja kuinka tarkasti hän on kirjannut tekemät teot ja valinnat sekä ratkaisut. (Hirsjärvi ym. 2009, 231–233; Kananen 2010, 69.) ”Riittävyys on sukulaiskäsitemuskottavuudelle: kun meillä on riittävän vahva todistusaineisto, johtopäätöksemme ovat uskottavia.” Tutkimukselle kuitenkin asettuu erilaisia rajoja, joiden puitteissa tutkimusta tehdään esimerkiksi käytettävissä

oleva aika sekä resurssit muovaavat tutkimusta omalta osaltaan. (Clarkeburn & Mustajoki 2007, 82–83.)

Koko tutkimuksen ja opinnäytetyöprosessin aikana kirjoitin myös henkilökohtaista päiväkirjaa tutkimuksen etenemisestä, jotta minun olisi myöhemmin helpompi kirjoittaa tutkimuksen kulusta julkaistavaan raporttiin. Tapanani oli lisäksi haastattelujen aikana sekä jälkeen tehdä omia muistiinpanoja haastatteluista. Tutkimuksen laatua parantaa ja tulkintojen tekemisessä auttaa muun muassa haastattelu-päiväkirjan teko tutkimuksen aikana (Hirsjärvi & Hurme 2001, 184).

Valmiissa tutkimusraportissa kerron käyttämistäni menetelmistä sekä selitän tutkimuksen eri vaiheet ja saadut tutkimustulokset mahdollisimman tarkkaan, jotta lukija voi arvioida tutkimustulosten luotettavuutta. Tutkimuksen kaikki vaiheet on kirjattava raporttimuotoiseen opinnäytetyöhön auki ja ne on pystyttävä jälkikäteen pohtimaan sekä selittämään miksi juuri niin on tapahtunut (Alasuutari 1999, 277).

6.3 Pohdinta

Tieteellisyyden kriteerinä on tuottaa jotakin uutta mitä ei ole aiemmin esitetty, joten tavoitteena on löytää uutta tietoa tai uudenlainen näkökulma tutkittavasta aiheesta (Pihlaja 2006, 13). Lisäksi tutkimuksella etsitään työelämän käytännön tarpeesta syntyneeseen aiheeseen tutkimustuloksia. Aiheen antaneen organisaation tarkoituksena on saada hyödynnettyä tutkimuksen tuloksia jälkikäteen esimerkiksi työmuodon kehittämisessä. (Ronkainen ym. 2013, 32–33.)

Uskoisin näissä tavoitteissa onnistuneeni tämän tutkimuksen osalta hyvin. Tutkittava aihe oli mielenkiintoinen ja kiinnostava, sillä aikaisempia kokemuksia eikä tutkimuksia vastaavanlaisesta uudenlaisesta työmuodosta ei vielä entuudestaan ollut. Lisäksi työelämästä käsin tullut tarve antoi minulle motivaatiota työstää tutkimusta, koska tuloksien saaminen hyödyttää useita tahoja erilaisin tavoin. Tulevana sosionomina aihe kiinnosti erityisesti työn kehittämisen kannalta, mutta tietysti uudenlainen työmuoto itsessäänkin oli mielenkiintoinen aihealue tutkittavaksi. Myös oma työkokemus päivähoiton puolelta lisäsi kiinnostusta tutkia tätä uutta moniammatillista yhteistyömuotoa.

Näin ollen oli selvästi tarvetta tämän kaltaiselle tutkimukselle ja nämä tutkimustulokset tuottivat uudenlaista tietoakin. Uusien työmuotojen käytännön arviointi on tarpeellista muun muassa jatkossa kehittämisen ja uudistamisen näkökulmasta katsottuna, sillä mitään asioita ei pystytä myöskään muuttamaan, ellei niitä tutkita ja selvitetä missä on kehittämisen varaa.

Prosessina ensimmäisen tutkimuksen tekeminen oli haasteellista, mutta opettavaista. Sitouduin tekemään tutkimuksen mahdollisimman hyvin aikataulujen ja muiden resurssien puitteissa. Olen mielestäni tehnyt metodioppaiden mukaisesti ja tieteellisesti oikealla tavalla tutkimuksen toteutuksen sekä koittanut saada tämän tuotua tutkimusraporttiin seikkaperäisesti julki. Kaikkiin tutkimuksessa olleisiin tutkimustehtäviin saatiin vastauksia. Lisäksi olen panostanut erityisesti eettisiin seikkoihin tutkimuksen teossa, koska niiden kautta pystyn vakuuttamaan tutkimuksen uskottavuutta sekä luotettavuutta.

Uskon, että tutkimukseni kautta esiin nousseista asioista on hyötyä Kaarinan varhaiskasvatuksessa kiertävän toimintaterapeutin työtä kehittäessä. Tutkimustulokset kuitenkin vahvistivat näkemystä siitä, että kiertävä toimintaterapeutti on hyvä ja hyödyllinen moniammatillinen lisä päivähoidon työntekijöiden, että lastenkin arkeen ja tämän kaltaisia työntekijöitä tulisi lisätä varhaiskasvatuksessa. Tässä kuitenkin tarvitaan päättäjien taholta rohkeutta nähdä toiminnan positiiviset vaikutukset kauaskantoisesti sekä uskallustakin priorisoida määrärahoja ennaltaehkäisevään toimintaan.

Jatkotutkimuksia aiheen tiimoilta tulee tulevaisuudessa varmuudella lisää. Koen olleeni etuoikeutetussa asemassa, kun olen saanut tutkia ensimmäisenä varhaiskasvatuksessa kiertävän toimintaterapeutin työtä. Jatkossa olisi tarpeellista tutkia varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin kanssa tekemisissä olleiden vanhempien ja lapsien kokemuksia toimintaterapiasta. Lisäksi olisi mielenkiintoista toteuttaa esimerkiksi vuoden kuluttua tämä tutkimus uudestaan ja vertailla, miten itse työmuoto sekä siitä saadut kokemukset ovat muuttuneet. Toisaalta taas päättäjien taholta varmasti kiinnostaisi, minkälaisia säästöjä tämän kaltaisen työmuodon kautta saadaan, mutta ennaltaehkäisevän työn vaikutuksien mittaaminen sekä arviointi ovat vaikeita tutkittavia asioita.

LÄHTEET

- Ahvonen, J. 2006. Toimintaterapeutina päivähoidon etulinjassa. *Toimintaterapeutti* 5/2006, 8-9.
- Alasuutari, P. 1999. Laadullinen tutkimus. 3., painos. Helsinki: Gummerus.
- Ammattinetti 2004. Toimintaterapeutti. Viitattu 28.12.2014. http://www.ammattinetti.fi/ammattit/detail/257_ammatti.
- Aro, T. (toim.) & Laakso, M-L (toim.). 2011. Taaperosta taitavaksi toimijaksi. Itsesäätelytaitojen kehitys ja tukeminen. Porvoo: Bookwell.
- Bazyk, S.; Michaud, P.; Goodman, G.; Papp, P.; Hawkins, E. & Welch, M.A. 2009. Integrating Occupational Therapy Services in a Kindergarten Curriculum: A Look at the Outcomes. *The American Journal of Occupational Therapy*. Vol. 63 No. 2, 160–171.
- Clarkeburn, H. & Mustajoki, A. 2007. Tutkijan arkipäivän etiikka. Tampere: Vastapaino.
- Eskola, J. & Vastamäki, J. 2007. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa Aaltonen, J. (toim.) & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalla tutkijalla. 2., painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 25–43.
- Hautala, T.; Hämäläinen, T.; Mäkelä, L. & Rusi-Pyykönen, M. 2013. Toiminnan voimaa. Toimintaterapia käytännössä. Porvoo: Bookwell.
- Heinämäki, L. 2000. Varhaiserityiskasvatus lapsen arjessa. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Heinämäki, L. 2004. Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa. Erityispäivähoito –lapsen mahdollisuus. Stakes oppaita 58. Jyväskylä: Gummerus.
- Hellström, M. 2010. Sata sanaa kasvatuksesta. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hirsijärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsijärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., painos. Helsinki: Tammi.
- Hirvonen, J. & Salo, L. 2010. ”Päivähoidon toimintaterapeutti voisi olla olemassa” – toimintatutkimus toimintaterapeutin työskentelystä päiväkodissa. Opinnäytetyö. Toimintaterapian koulutusohjelma. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Hujala, E. (toim.) & Turja, L. (toim.). 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Huhtanen, K. 2004. Varhainen puuttuminen. Erityisen tuen tarpeen kohtaaminen päivähoitossa. Helsinki: Finn Lectura.
- Holvikivi, J. (toim.). 1995. Toimintaterapia. Tie omaoimisuuteen. Helsinki: Gummerus.
- Jyväskylän yliopisto 2015. Päiväkotilapsetkin istuvat liikaa. Viitattu 25.4.2015. <https://www.jyu.fi/ajankohtaista/arkisto/2015/01/tiedote-2015-01-07-11-24-03-745159>.
- Kaarinan varhaiskasvatuksen erityiskasvatus 2014. Varhaiskasvatuksen erityisopettajat ja toimintaterapeutti. Viitattu 23.9.2014. http://www.kaarina.fi/perhe_ja_sosiaalipalvelut/Varhaiskasvatus/varhaiserityiskasvatus/fi_FI/varhaiskasvatuksen_erityisopettajat/.

Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Karila, K. & Nummenmaa, A. R. 2001. Matkalla moniammatillisuuteen. Kuvaus kohteena päiväkotii. Helsinki: WSOY.

Kehitysvammahuollon tietopankki 2010. Toimintaterapia. Viitattu 9.10.2014. <http://www.kvhtietopankki.fi/kunt/toimtera/>.

Koivunen, P-L. 2013. Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Laki lasten päivähoitosta 19.1.1973/36.

Mäkinen, O. 2006. Tutkimusetiikan abc. Helsinki: Gummerus.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014. Kohti varhaiskasvatustalakeia. Viitattu 11.10.2014. Varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamistyöryhmän raportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:11. <http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2014/varhaiskasvatus1.html?lang=fi>.

Pihlaja, J. 2006. Tutkielmalle vauhtia. Sastamala: Vammalan kirjapaino.

Pihlaja, P. & Viitala, R. 2004. Erityiskasvatus varhaislapsuudessa. Helsinki: WSOY.

Raahe 2014. Lasten toimintaterapia. Viitattu 11.10.2014. <http://www.ras.fi/lastentoimintaterapia>.

Reunamo, J. 2007. Tasapainoinen varhaiskasvatus. Erilaisia tapoja suhtautua muutokseen. Helsinki: WSOY.

Ronkainen, S.; Pehkonen, L.; Lindblom-Yläne, S. & Paavilainen, E. 2013. Tutkimuksen voima sanat. 1.-2., painos. Helsinki: Sanoma Pro.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Viitattu 6.11.2014. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_2.html.

Salo-Chydenius, S. 1992. Toimintaterapia mielenterveytystyössä. Helsinki: Valtion painatuskeskus.

Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Turun ammattikorkeakoulun puheenvuoroja 72. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. Saatavissa myös <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163738.pdf>.

Sivonen, H. 2013. Lastentarhanopettajien ja erityislastentarhanopettajien kokemuksia yhteistyöstä toimintaterapeuttien kanssa. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Sneck, P. 2014. Lasten liikkumattomuus saattaa altistaa murtumille. Helsingin sanomat 21.8.2014. Viitattu 25.4.2015. <http://www.hs.fi/kotimaa/a1408585141688#>.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2008. Varhaiskasvatus vuoteen 2020. Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportti. Selvityksiä 2007:72. Viitattu 11.10.2014. <http://www.stm.fi/julkaisut/nayta/-/julkaisu/1084492>.

Sosiaaliportti 2012. Varhaiskasvatus ja päivähoito. Viitattu 11.10.2014. http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/ehkaisevatyo/varhaiskasvatus_ja_paiva-hoito/#_Varhaiskasvatus_ja_p%C3%A4iv%C3%A4hoito.

Stakes 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Oppaita 56. Helsinki: Stakes.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2014a. Varhaiskasvatuspalvelut. Viitattu 11.10.2014. <http://www.thl.fi/fi-FI/web/kasvunkumppanit-fi/palvelut/varhaiskasvatuspalvelut>.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014b. Vasu-asiakirja. Viitattu 11.10.2014. http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/lait/varhaiskasvatus/linjaavat/vasu-asiakirja.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014c. Tukimuodot varhaiskasvatuksessa. Viitattu 11.10.2014. http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/lapsen/tuki_varhaiskasvatuksessa.

Toimintaterapeuttiliitto 2012. Toimintaterapia. Viitattu 8.10.2014. <http://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/toimintaterapia.html>.

Turun ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyön toimeksiantosopimus 2014. Viitattu 24.10.2014. Turun ammattikorkeakoulun sähköinen oppimateriaali.

Viittala, K. 2006. Lasten yhteinen varhaiskasvatus. Erityisestä moninaisuuteen. Tampere: Tampereen Yliopistopaino.

Tutkimuslupa

KAARINAN KAUPUNKI
Sivistyspalvelut
Varhaiskasvatuksen johtaja

PÄÄTÖS
17.11.2014

NRO 11/2014

Tutkimuslupa Sanna Perkonoja

Asia Turun ammattikorkeakoulun sosiaalialan koulutusohjelman opiskelija Sanna Perkonoja pyytää tutkimuslupaa opinnäytetyön tekemiseen Kaarinan varhaiskasvatuksessa.

Opinnäytetyö käsittelee varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin työtä. Tutkimuksen aikana haastatellaan varhaiskasvatuksessa työskenteleviä työntekijöitä. Haastattelut ovat pääosin ryhmähaastatteluja, ja ne tehdään tammi-helmikuussa 2015. Haastattelut nauhoitetaan, ja nauhat hävitetään, kun tutkimus on tehty.

Päätös Myönnän tutkimusluvan Turun ammattikorkeakoulun opiskelijalle Sanna Perkonojalle opinnäytetyön tekemistä varten.

**Päätöksen
allekirjoitus**

Päivi Kemppainen
Varhaiskasvatuksen johtaja

Päätös nähtävillä 1.12.2014 klo 9-12
Viranhaltijapäätökset pidetään yleisesti nähtävänä kaupunginvirastossa seuraavasti:
- kuukauden 1.–15. päivinä tehdyt päätökset saman kuukauden 16. päivänä klo 9.00–12.00
- kuukauden 16.–31. päivinä tehdyt päätökset seuraavan kuukauden 1. päivänä klo 9.00–12.00.

Tiedoksi päiväkodinjohtajat, varhaiskasvatuksen erityisopettajat ja toimintaterapeutti

Varhaiskasvatuksen työntekijöiden ryhmähaastattelurunko:**1. Kokemukset toimintaterapeutin työstä**

- Minkälaisia kokemuksia teillä on ollut toimintaterapiasta ennen Kaarinan varhaiskasvatuksen kiertävää toimintaterapeuttia?
- Mitä toimintaterapia sisältää teidän kokemuksenne mukaan?
- Minkälaisia kokemuksia teillä on Kaarinan varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin työstä?
- Mitä kautta olette saaneet tietää Kaarinan varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin työstä ja siihen kuuluvista asioista?
- Miten Kaarinan varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin työ toimii käytännössä ja miten se näkyy päiväkodin arjessa?
- Minkälaisia eroja mielestänne löytyy verrattaessa aikaisempaan toimintaterapiaan ja nykyisen varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapian välillä?

2. Varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin kautta saatu tuki päivähoitossa olevalle lapselle

- Millä tavoilla Kaarinan varhaiskasvatuksen kiertävä toimintaterapeutti on auttanut tukea tarvitsevia lapsia tai päiväkotiryhmää?
- Onko tuki ollut mielestänne hyödyllistä? Millä tavoin se näkyy?
- Onko tuki ollut mielestänne ollut riittävää? Miksi tai miksi ei?
- Kaipaatteko jotain tukimuotoja lisää, minkälaisia?

3. Varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin kautta saatu tuki päivähoitossa olevalle työntekijälle

- Minkälaista tukea tai ohjeita olette saaneet työhönne Kaarinan varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin työn kautta?
- Onko tuki ollut mielestänne hyödyllistä? Millä tavoin se näkyy?
- Onko tuki ollut mielestänne ollut riittävää? Miksi tai miksi ei?
- Kaipaatteko jotain tukimuotoja lisää, minkälaisia?

4. Varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin ja varhaiskasvatuksen työntekijöiden yhteistyö

- Millaista yhteistyö on mielestänne tällä hetkellä?
- Mikä on mahdollistanut yhteistyön sujuvuutta?
- Missä on ollut haasteita tai esteitä yhteistyön aikana?
- Miten haasteellisista tilanteista tai esteistä on päästy eteenpäin?
- Millaista yhteistyön pitäisi mielestänne olla?

5. Varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin myötä tulleet käytännöt

- Minkälaisia käytäntöjä on tällä hetkellä käytössä?
- Onko varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin työn myötä tullut uusia käytäntöjä?
- Ovatko käytännöt toimivia? Jos eivät, niin mitä pitäisi muuttaa?
- Minkälaisia käytäntöjä pitäisi mielestänne vielä olla?

6. Kehittämisen kohteet varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin työssä

- Minkälaisia kehittämisen kohtia varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin työssä mielestänne olisi?
- Mitä toiveita teillä olisi varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin työn tulevaisuuden sekä kehittämisen suhteen?
- Haluaisitteko vielä sanoa jotakin tähän loppuun?

Toimintaterapeutin yksilöhaastattelurunko:**1. Kokemukset toimintaterapeutin työstä**

- Minkälaisena koet, että sinun työsi (varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutti) ymmärretään?
- Miten työtesi on tiedotettu asiakkaille ja päivähoidon työntekijöille?
- Miten sinun antamaa toimintaterapiaa voi saada?
- Minkälainen on työnkuvasi ja mitä kaikkea kuuluu työtehtäviisi?
- Kuinka monelle asiakkaalle sinun resurssit ovat varattuna?
- Ovatko sinun resurssisi riittävät tarpeisiin nähden? Perustelut vastaukselle.
- Minkälaisia eroja mielestäsi löytyy verrattaessa aikaisempaan toimintaterapiaan ja nykyisen varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapian välillä?

2. Varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin kautta saatu tuki päivähoitossa olevalle lapselle

- Millä tavoin olet auttanut tukea tarvitsevia lapsia?
- Minkälaisia keinoja tai menetelmiä käytät työssäsi?
- Mistä tiedät, että työstäsi on ollut hyötyä? Millä tavoin se näkyy?
- Onko antamasi tuki ollut mielestäsi riittävää? Perustele vastauksesi.
- Kuinka monta lasta on saanut toimintaterapiaa sinun kauttasi tähän mennessä?
- Kaipaatko joitain tukimuotoja käyttöösi lisää, minkälaisia?

3. Varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin kautta saatu tuki päivähoitossa olevalle työntekijälle

- Millä tavoin olet tukenut päivähoiton työntekijöitä, ryhmiä tms.?
- Minkälaisia keinoja tai menetelmiä käytät työssäsi?
- Mistä tiedät, että työstäsi on ollut hyötyä? Millä tavoin se näkyy?
- Onko antamasi tuki ollut mielestäsi riittävää? Perustele vastauksesi.
- Kaipaatko joitain tukimuotoja käyttöösi lisää, minkälaisia?

4. Varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin ja varhaiskasvatuksen työntekijöiden yhteistyö

- Millaista yhteistyö on tällä hetkellä?
- Mikä on mahdollistanut yhteistyön sujuvuutta?
- Missä on ollut haasteita tai esteitä yhteistyön aikana?
- Miten haasteellisista tilanteista tai esteistä on päästy eteenpäin?
- Millaista sinun mielestäsi yhteistyön pitäisi olla?

5. Varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin myötä tulleet käytännöt

- Minkälaisia käytäntöjä on tällä hetkellä käytössä?
- Onko sinun työsi kautta tullut uusia käytäntöjä?
- Ovatko käytännöt toimivia? Jos eivät, niin mitä pitäisi muuttaa?
- Minkälaisia käytäntöjä pitäisi mielestäsi vielä olla?

6. Kehittämisen kohteet varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin työssä

- Minkälaisia kehittämisen kohtia varhaiskasvatuksen kiertävän toimintaterapeutin työssä mielestäsi olisi?
- Mitä toiveita sinulla olisi työsi tulevaisuuden ja kehittämisen suhteen?
- Haluaisitko vielä sanoa jotakin tähän loppuun?